

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA

Hodnotenie podnikateľského prostredia a dopadu vstupu Slovenska do Európskej únie malými a strednými podnikmi

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania v spolupráci
s Infostatom a Ústavom pre výskum verejnej mienky pri Štatistickom úrade SR

Hodnotenie podnikateľského prostredia a dopadu vstupu Slovenska do Európskej únie malými a strednými podnikmi

Bratislava 2005

OBSAH	STRANA
Úvod	3
I. Názory predstaviteľov skúmaných malých a stredných podnikov na význam integrácie Slovenskej republiky do EÚ z hľadiska ich firmy	7
II. Vlastné hodnotenie pozície firmy voči podobným firmám z pôvodných krajín EÚ	13
III. Zmeny podnikateľského prostredia na Slovensku v súvislosti so vstupom do EÚ a vládnymi reformami	17
III.1. Zmeny podnikateľského prostredia na Slovensku z hľadiska finančného zaťaženia podnikov	17
III.2. Zmeny podnikateľského prostredia na Slovensku z hľadiska administratívneho zaťaženia podnikov	21
III.3. Celkové zmeny podnikateľského prostredia na Slovensku	25
IV. Názory zástupcov malých a stredných podnikov na podporu školstva, vedy a výskumu zo strany štátu	29
V. Názory zástupcov malých a stredných podnikov na vybrané oblasti súvisiace s obchodovaním na trhu EÚ	31
VI. Vybrané ekonomické ukazovatele skúmaných malých a stredných podnikov	33
VI.1. Výška obratu skúmaných malých a stredných podnikov	33
VI.2. Porovnanie obratu skúmaných malých a stredných podnikov v roku 2004 oproti roku 2003	35
VI.3. Podiel exportu na obrate malých a stredných podnikov	36
VII. Metodika výskumu	39
VIII. Zhrnutie	40
IX. Zoznam grafov	42

ÚVOD

Malé a stredné podniky sú dôležitou súčasťou slovenskej ekonomiky, keď na tvorbe hrubého domáceho produktu alebo pridanej hodnoty sa podieľajú približne šesťdesiatimi percentami. Po vstupe Slovenska do EÚ v máji 2004 sa zvýšili exportné možnosti našich podnikov, no zároveň aj vzrástol konkurenčný tlak na slovenské firmy v priestore zjednoteného európskeho trhu. Realizovaný výskum analyzoval zmeny podnikateľského prostredia na Slovensku rok po vstupe do EÚ a po realizácii hospodárskych reforiem slovenskej exekutívy.

Poslaním Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) je podpora rozvoja a rastu malého a stredného podnikania v Slovenskej republike so zreteľom na štátnu štrukturálnu, priemyselnú, technickú, regionálnu a sociálnu politiku. NARMSP identifikuje a analyzuje bariéry rozvoja podnikania, formuluje návrhy na ich odstránenie vrátane právnych predpisov a prostredníctvom Ministerstva hospodárstva SR ako gestora malého a stredného podnikania ich predkladá vláde SR. Neustále zlepšovanie podnikateľského prostredia predpokladá čo najpodrobnejšie oboznámenie sa s aktuálnou situáciou podnikov. Dôležitou súčasťou ich monitorovania sú výskumy podnikateľského prostredia prostredníctvom výberových zisťovaní. V súvislosti s touto stratégiou uskutočnil ÚVVM prieskum, ktorého objektom boli malé a stredné podniky na Slovensku s počtom do 249 pracovníkov. **Hlavnými cieľmi výskumu bolo zistiť:**

- ❑ vplyv vstupu Slovenska do EÚ na malých a stredných podnikateľov
- ❑ výhody, ktoré podnikateľom prináša vstup Slovenska do EÚ
- ❑ nevýhody, ktoré podnikateľom prináša vstup Slovenska do EÚ
- ❑ v čom je pozícia našich firiem lepšia ako v podobných firmách z pôvodných krajín EÚ
- ❑ v čom je pozícia našich firiem horšia ako v podobných firmách z pôvodných krajín EÚ
- ❑ v ktorých oblastiach došlo k zlepšeniu z hľadiska finančného zaťaženia podnikov
- ❑ v ktorých oblastiach došlo k zhoršeniu z hľadiska finančného zaťaženia podnikov
- ❑ v ktorých oblastiach došlo k zlepšeniu z hľadiska administratívneho zaťaženia podnikov
- ❑ v ktorých oblastiach došlo k zhoršeniu z hľadiska administratívneho zaťaženia podnikov
- ❑ v ktorých oblastiach došlo k zlepšeniu podnikateľského prostredia
- ❑ v ktorých oblastiach došlo k zhoršeniu podnikateľského prostredia
- ❑ v ktorej z vybraných oblastí je dostatočná podpora školstva, vedy a výskumu, podľa názoru malých a stredných podnikateľov
- ❑ informovanosť podnikateľov o vybraných oblastiach súvisiacich s obchodovaním na jednotnom trhu EÚ
- ❑ výšku obratu malých a stredných podnikov v roku 2004
- ❑ výšku podielu exportu na obrate malých a stredných podnikov v roku 2004

Projekt „Analýza podnikateľského prostredia“ realizuje z poverenia vlády SR Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania. Zameriava sa na mapovanie situácie v slovenských malých a stredných podnikoch tak, aby získané informácie poslúžili k zlepšeniu postavenia podnikov a ich rýchlejšej integrácii do prostredia jednotného trhu EÚ. Získané poznatky Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania plánuje pretransformovať do návrhov pre administratívne a legislatívne zlepšenie podnikateľského

prostredia na Slovensku, ako aj do koncipovania podporných programov pre prekonanie existujúcich problémov. V rámci uvedeného programu je projekt „Podnikateľské prostredie na Slovensku“ už v poradí dvanástym prieskumom venujúcim na problematike malých a stredných firiem, ktorého realizátorom je Ústav pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR (ÚVVM) a Inštitút informatiky a štatistiky (INFOSTAT).

Prieskum bol realizovaný v čase od 14. mája do 23. mája 2005 na území celého Slovenska, pričom jeho cieľovými objektmi boli **malé podniky s 0 až 9 a s 10 až 49 zamestnancami a stredné podniky s 50 až 249 zamestnancami**. Informácie o výbere vzorky malých a stredných podnikov, reprezentatívnosti vzorky, spôsobe vyhľadávania predstaviteľov vybraných podnikov v teréne, poznatky z priebehu uskutočnených rozhovorov externých spolupracovníkov – anketárov s respondentmi a ich vyhodnotenie obsahuje samostatná kapitola informatívnej správy – metodika výskumu na strane 39 predkladanej informácie z výskumu.

Nasledujúca tabuľka prináša prehľad štruktúry skúmaných podnikov, ktoré sa zúčastnili výskumu.

Rozdelenie skúmaných podnikov z hľadiska počtu zamestnancov a hlavnej činnosti (údaje v %)				
Hlavný druh činnosti podniku podľa OKEČ	Počet zamestnancov v podniku			
	0 - 9	10 - 49	50 - 249	celoslov. priemer
priemyselná výroba	47	43	10	10
poľnohosp. a potravinárska výroba	59	38	3	3
obchod	82	16	2	28
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	64	32	4	5
stavebníctvo	52	41	7	11
doprava/pošta/telekomunikácie	78	22	0	4
peňažníctvo	50	50	0	1
obchodné služby	81	16	3	29
iné	89	7	4	9

Najväčšia časť malého a stredného podnikania v uskutočnenom prieskume je koncentrovaná na obchodné služby. Ďalej nasledujú podniky venujúce sa obchodu a firmy zaoberajúce sa priemyselnou výrobou. V uvedených skupinách, s výnimkou peňažníctva, prevládajú podniky s počtom do 9 zamestnancov.

Vzhľadom na relatívne veľký podiel malých a stredných podnikov, ktoré respondenti vo svojich odpovediach zaradili do skupiny tzv. iných, uvádzame prehľad ich výskytu v realizovanom výskume s uvedením frekvencie výskytu:

„zdravotníctvo (25 krát)“, „údržba a oprava motorových vozidiel (4 krát)“, „lekáreň (4 krát)“, „upratovanie a čistenie (2 krát)“, „kozmetické služby (2 krát)“, „kaderníctvo (2 krát)“, „kontrola požiarno-technických zariadení“, „rekondície“, „cestovná kancelária“, „práca s druhotnými surovinami“, „vývoj strojov“, „pálenica a záhradné služby“, „zasielateľstvo-logistika“, „notársky úrad“, „kozmetické služby a rekvalifikačné kurzy“, „opatrovanie, upratovanie, doučovanie“, „montáž a servis strojárskeho zariadenia“, „geodetické práce“, „servisno-obchodná činnosť s kancelárskou technikou“, „šitie pracovných odevov“, „kaderníctvo“, „čalúníctvo“, „montáž bleskozvodov“, „projektovanie stavieb“, „projektové

služby“, „spracovanie výkresovej dokumentácie“, „služby merania a regulácie“, „oprava tovarov a plastu“, „káblová televízia“, „likvidácia odpadov“, „vývoj softvéru“, „ochrana životného prostredia“, „veľkosklad s kovovým šrotom“, „cestovný ruch“, „výroba odevov“, „zákazkové krajčírstvo“, „dovoz a predaj zdravotníckych potrieb“, „distribúcia filmov“, „vydavateľská činnosť“, „kultúra“, „ťažba dreva“, „služby obyvateľstvu“, „poradenstvo“, „projektovanie“, „prevádzkovanie skladu“, „elektrooprava“, „remeselná činnosť“, „elektroinštalácie“, „stolárska výroba“, „výroba a predaj keramických materiálov“, „auditorstvo“, „sprostredkovanie obchodu“, „zámočnícke práce“ a „strážna služba“.

Z hľadiska krajového členenia Slovenska sú v jednotlivých regiónoch pomerne výrazné rozdiely v zastúpení malých a stredných podnikov podľa hlavného druhu činností, ktorý má firma zapísaný v obchodnom registri, ako to dokazuje aj nasledujúca tabuľka.

Rozmiestnenie jednotlivých malých a stredných podnikov podľa hlavného druhu činností v krajoch SR (údaje v %)									
Kraj sídla podniku	Hlavný druh činnosti podniku podľa OKEČ								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Bratislavský	8	2	26	5	10	4	2	36	7
Trnavský	12	5	37	0	15	2	0	16	13
Trenčiansky	19	4	23	6	13	4	0	20	11
Nitriansky	6	4	30	9	11	2	0	31	7
Žilinský	10	1	32	5	9	5	0	28	10
Banskobystrický	4	3	35	2	8	5	0	34	9
Prešovský	8	1	33	3	11	4	0	29	11
Košický	10	3	22	7	16	3	0	24	15
CELOSLOVENSKÝ PRIEMER	10	3	28	5	11	4	1	29	9

Legenda:

1. - priemyselná výroba
2. - poľnohospodárstvo/potravinárska výroba
3. - obchod
4. - hotely/reštaurácie/pohostinstvo
5. - stavebníctvo
6. - doprava/pošta/telekomunikácie
7. - peňažníctvo/poistovníctvo
8. - obchodné služby
9. - iné

Obchodné služby, ako najrozšírenejší druh činnosti malého a stredného podnikania vo výskume, boli z hľadiska regionálneho členenia Slovenska vo väčšej miere zastúpené v Bratislavskom (36%) a Banskobystrickom kraji (34%). V menšej miere sídlili firmy venujúce sa obchodnej činnosti v Trnavskom a Trenčianskom kraji (16% a 20%). Vo väčšej miere ako je celoslovenský súbor bol obchod zastúpený v Trnavskom (37%) a v Banskobystrickom kraji (35%), naopak, menej v Košickom a Trenčianskom kraji (22% a 23%). Stavebníctvo, ako tretie najčastejšie uvádzané odvetvie v prieskume, bolo vo väčšej miere zastúpené v Košickom kraji (16%) a v menšej miere v Banskobystrickom kraji (8%).

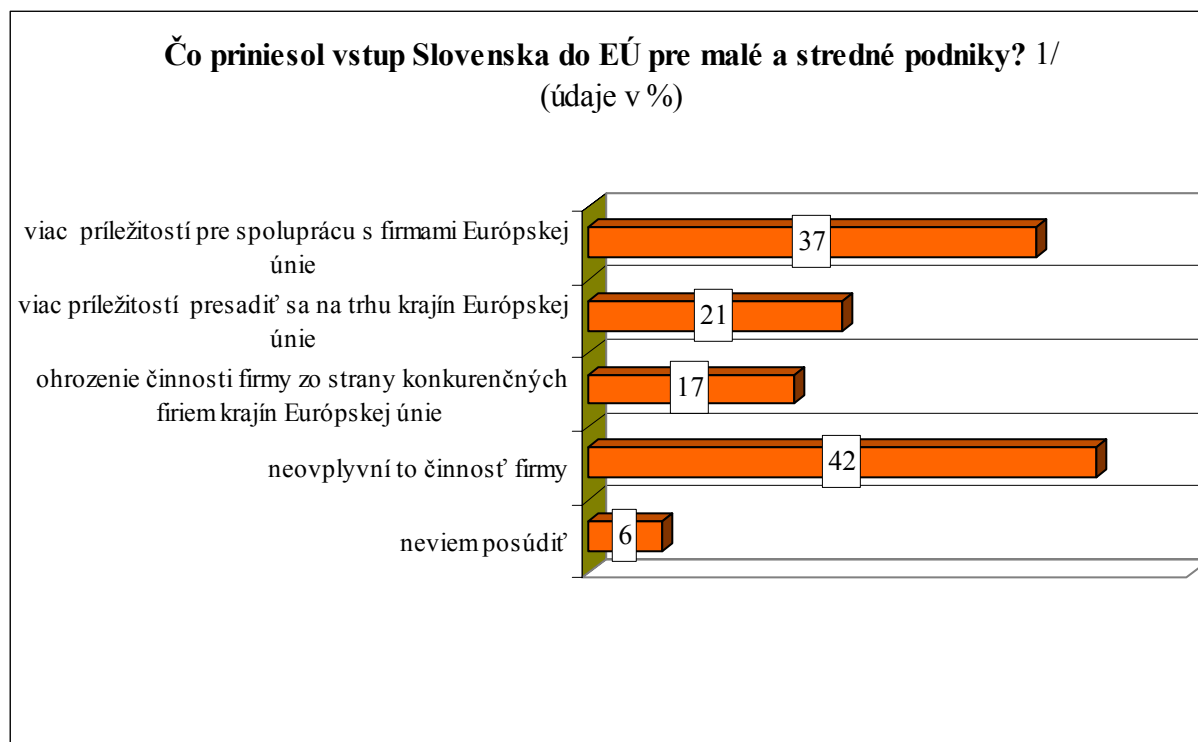
Rozloženie jednotlivých veľkostných skupín skúmaných firiem v krajoch SR (údaje v %)			
Kraj sídla podniku	Počet zamestnancov v podniku		
	0 - 9	10 - 49	50 - 249
Bratislavský	68	26	6
Trnavský	74	24	2
Trenčiansky	72	24	4
Nitriansky	76	20	4
Žilinský	79	18	3
Banskobystrický	81	15	4
Prešovský	77	23	0
Košický	70	26	4
CELOSLOVENSKÝ PRIEMER	73	23	4

V prieskume sa zúčastnilo najviac firiem s počtom zamestnancov 0 – 9, a to najmä v Banskobystrickom (81%) a Žilinskom kraji (79%). Podniky s počtom zamestnancov od 10 do 49 boli vo vyššej miere zastúpené v Bratislavskom a Košickom kraji (zhodne 26%). Najväčšie podniky (50 - 249 zamestnancov) mapoval aktuálny prieskum hlavne v Bratislavskom kraji (6%).

I. NÁZORY PREDSTAVITEĽOV SKÚMANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV NA VÝZNAM INTEGRÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY DO EÚ Z HĽADISKA ICH FIRMY

Aktuálny prieskum je prvým, ktorý sa venuje vplyvu integrácie Slovenska do EÚ na malé a stredné podniky po vstupe Slovenska do EÚ, a tak prezentuje odpovede podnikateľov, ktorí sú bohatší o viac ako ročnú skúsenosť s podnikaním na zjednotenom európskom trhu. Z výsledkov zisťovania vyplýva, že vstup Slovenska do EÚ **neovplyvnil činnosť viac ako dvoch pätín oslovených firiem**. Ďalšia, **takmer dvojpäťtinová skupina respondentov** uviedla, že **integrácia poskytla ich firme viac príležitostí pre spoluprácu s firmami EÚ a pätina vidí väčšiu príležitosť presadiť sa na trhu EÚ**. Všetky odpovede prináša graf.

Graf č.1

Viac príležitostí pre spoluprácu s firmami Európskej únie po vstupe uvádzali vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, predstavitelia firiem s obrátom od 5 mil. do 10 mil. Sk (43%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (45%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (64%) a viac ako 100 mil. Sk (61%), exportujúcich do 10 % (54%), od 10 do 30 % (56%), od 30 do 50 % (74%), od 50 do 70 % (80%) a nad 70 % svojej produkcie (50%), ďalej v podnikoch s počtom pracovníkov od 10 do 49 (44%) a od 50 do 249 (64%), podnikajúcich v priemyselnej výrobe (51%), doprave, poštách a telekomunikáciách (45%), ako aj v peňažníctve (50%).

Viac príležitostí presadiť sa na trhu krajín Európskej únie deklarovali predovšetkým zástupcovia firiem s obrátom od 50 mil. do 100 mil. Sk (50%), viac ako 100 mil. Sk (36%), exportujúcich do 10 % (36%), od 10 do 30 % (46%), od 30 do 50 % (41%), od 50 do 70 % (67%) a nad 70 % (43%), v podnikoch s počtom pracovníkov od 10 do 49 (26%) a od 50 do 249 (34%), venujúcich sa priemyselnej výrobe (34%) a peňažníctvu (33%).

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent môže prevyšovať 100.

Medzi podnikmi, ktoré vo väčšej miere uvádzali, že vstup Slovenska do EÚ **neovplyvní činnosť firmy**, sú podniky s obrátom do 1 mil. Sk (58%), neexportujúce firmy (49%), s počtom zamestnancov od 0 do 9 (46%), podnikajúce v oblasti hotelierstva a reštauračných služieb (55%), peňažníctva (50%), zaoberajúce sa inou podnikateľskou činnosťou (60%), sídlia v Trnavskom a Banskobystrickom kraji (rovnako 47%).

Čo, podľa vašej mienky, pre vašu firmu znamená vstup Slovenska do Európskej únie? 1/ (údaje v %)					
	Odpovede:				
	01	02	03	04	05
Počet zamestnancov v podniku					
0 – 9	33	18	16	46	6
10 – 49	44	26	24	34	6
50 – 249	64	34	16	14	5
Druh činnosti					
priemyselná výroba	51	34	21	28	2
poľnohosp. a potravinárska výroba */	31	17	28	41	3
obchod	37	21	25	39	3
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	25	11	11	55	5
stavebníctvo	38	19	12	45	10
doprava/pošta/telekomunikácie	45	24	31	21	7
peňažníctvo */	50	33	0	50	0
obchodné služby	40	21	11	44	6
iné	13	13	13	60	15
Kraj sídla podniku					
Bratislavský	39	22	19	38	7
Trnavský	39	18	14	47	7
Trenčiansky	37	23	14	44	4
Nitriansky	36	21	17	44	4
Žilinský	32	13	17	40	13
Banskobystrický	38	18	16	47	3
Prešovský	34	21	25	38	5
Košický	33	23	20	46	5
Celoslovenský priemer	37	21	17	42	6

Legenda:

01 – viac príležitostí pre spoluprácu s firmami Európskej únie

02 – viac príležitostí presadiť sa na trhu krajín Európskej únie

03 – ohrozenie činnosti firmy zo strany konkurenčných firiem krajín Európskej únie

04 – neovplyvní to činnosť firmy

05 – neviem posúdiť

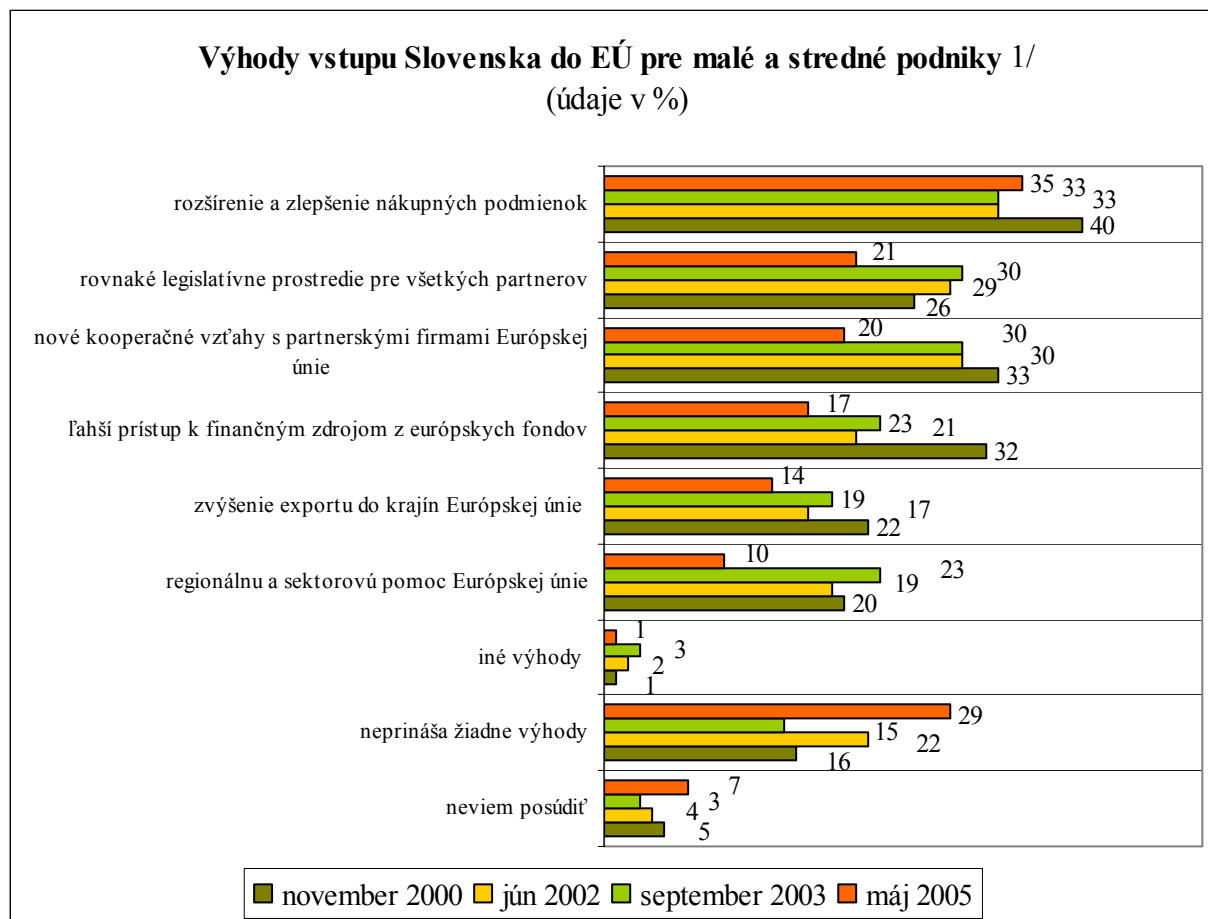
Aktuálne zisťovanie predstavuje v poradí štvrtý prieskum, v ktorom ÚVVM zisťoval názory malých a stredných podnikateľov na význam integrácie do EÚ, a tak poskytuje plastický obraz o zmenách postojov podnikateľskej sféry v rokoch 2000 až 2005 na výhody a nevýhody vstupu Slovenska do EÚ pre malé a stredné podniky.

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Viac ako tretina predstaviteľov firiem uviedla, že integrácia vedie k rozšíreniu a zlepšeniu nákupných podmienok. Vyše pätina opýtaných deklarovala ako výhodu rovnaké legislatívne prostredie pre všetkých partnerov a takmer rovnaká skupina uviedla nové kooperačné vzťahy s partnerskými firmami Európskej únie. Pre necelú tretinu oslovených neprináša integrácia žiadnu výhodu. Viac prináša nasledujúci graf.

Graf č.2

Rozšírenie a zlepšenie nákupných podmienok ako výhodu začlenenia Slovenska do EÚ uvádzali vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, v podnikoch s obrátom od 5 mil. do 10 mil. Sk (40%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (43%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (64%) a viac ako 100 mil. Sk (53%), všetkých vyvážajúcich firmách - s exportom do 10 % (55%), od 10 do 30 % (52%), od 30 do 50 % (48%), od 50 do 70 % (67%) a nad 70 % s objemu výroby (53%), s počtom zamestnancov od 50 do 249 (50%), zaoberajúcich sa priemyselnou výrobou (51%) a obchodom (42%).

Rovnaké legislatívne prostredie pre všetkých partnerov ako pozitívum integrácie deklarovali najmä firmy s vyšším obrátom - od 50 mil. do 100 mil. Sk (36%), podobne vyšším exportom a to od 50 do 70 % (40%) a nad 70% (28%), podnikajúce v priemyselnej výrobe (28%) a vykonávajúce inú podnikateľskú činnosť (31%), ktorých sídlom je Nitriansky a Banskobystrický kraj (zhodne 26%).

Nové kooperačné vzťahy s partnerskými firmami Európskej únie uvádzali najmä podnikatelia, ktorých firmy majú obrát nad 100 mil. Sk (44%), exportujú do 10 % (32%), od 30 % (43%), od 30 do 50 % (26%), od 50 do 70 % (67%) a nad 70 % (38%), s počtom

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

zamestnancov od 50 do 249 (30%), podnikajúce v priemyselnej výrobe (28%), doprave poštách a telekomunikáciách (38%) a peňažníctve (33%).

Žiadne výhody nepriniesol predovšetkým podľa vyjadrení predstaviteľov malých a stredných podnikov, ktoré majú obrat do 1 mil. Sk (42%), neexportujú svoju produkciu (36%), venujú sa poľnohospodárskej a potravinárskej výrobe (34%), peňažníctvu (50%), inej podnikateľskej činnosti (40%) a sú z Trnavského (35%), Žilinského a Prešovského kraja (rovnako 37%).

Aké výhody, podľa vášho názoru, prináša vstup Slovenskej republiky do Európskej únie pre vašu firmu? 1/ (údaje v %)									
	Odpovede:								
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08	09
0 – 9	12	33	18	16	9	21	1	32	7
10 – 49	16	39	24	19	11	20	2	25	6
50 – 249	32	50	30	30	16	18	7	9	2
Druh činnosti									
priemyselná výroba	29	51	28	24	8	28	2	17	5
poľnohosp. a potravinárska výroba */	10	34	21	21	21	10	0	34	3
obchod	14	42	18	21	7	16	1	31	4
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	7	23	7	16	14	18	0	29	13
stavebníctvo	8	36	19	12	9	17	1	30	10
doprava/pošta/telekomunikácie	17	29	38	10	5	21	0	33	0
peňažníctvo */	33	17	33	17	0	17	0	50	0
obchodné služby	13	30	20	16	13	24	2	27	7
iné	9	19	13	12	12	31	0	40	10
Kraj sídla podniku									
Bratislavský	16	35	21	17	8	21	1	23	9
Trnavský	15	39	24	17	9	19	0	35	8
Trenčiansky	14	34	18	15	11	23	4	32	5
Nitriansky	14	34	17	22	11	26	1	27	6
Žilinský	8	30	18	9	11	16	0	37	6
Banskobystrický	13	38	21	22	9	26	1	32	1
Prešovský	12	32	16	16	11	19	0	37	8
Košický	12	36	22	21	13	18	1	25	7
Celoslovenský priemer	14	35	20	17	10	21	1	29	7

Legenda:

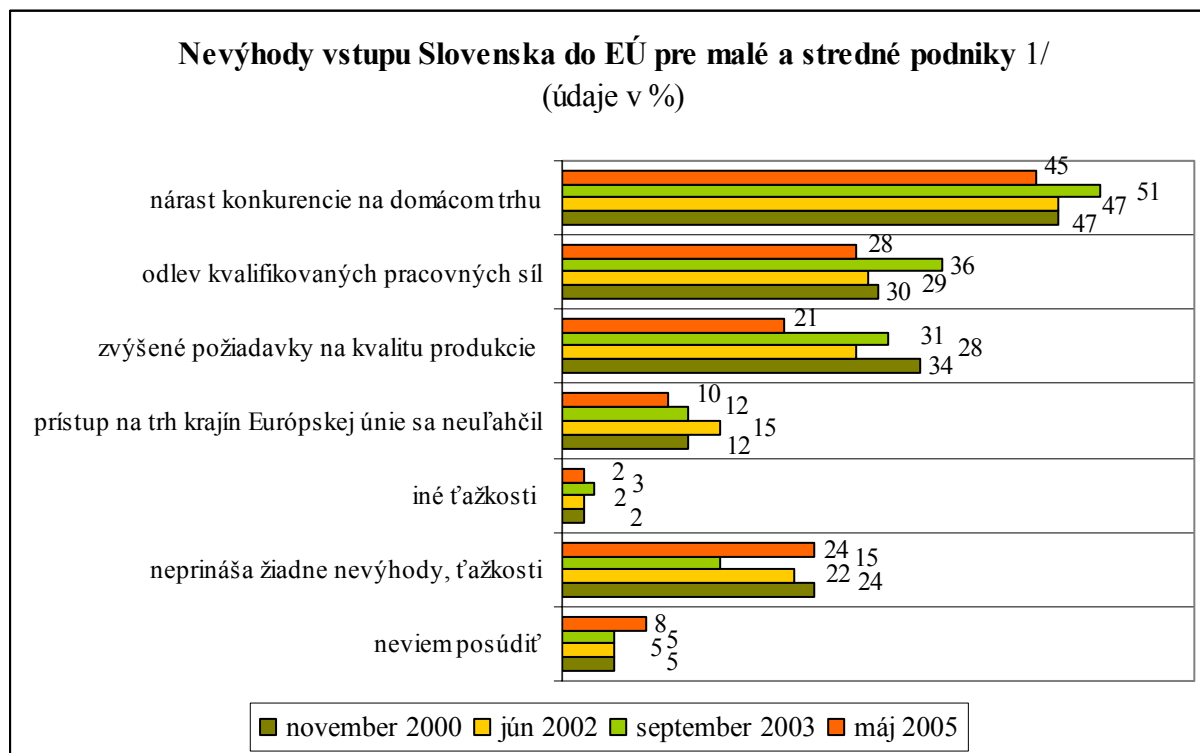
- 01 – zvýšenie exportu do krajín Európskej únie
- 02 – rozšírenie a zlepšenie nákupných podmienok
- 03 – nové kooperačné vzťahy s partnerskými firmami Európskej únie
- 04 – ľahší prístup k finančným zdrojom z európskych fondov
- 05 – regionálnu a sektorovú pomoc Európskej únie
- 06 – rovnaké legislatívne prostredie pre všetkých partnerov
- 07 – iné výhody
- 08 – neprináša žiadne výhody
- 09 – neviem posúdiť

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Okrem výhod, ktoré prináša začlenenie Slovenska do EÚ bola zisťovaná aj druhá strana problematiky a to nevýhody, ktoré plynú zo vstupu na zjednotený európsky trh. Ako najväčšie riziko vstupu do EÚ pre firmu uviedla **takmer polovica podnikateľov nárast konkurencie na domácom trhu a vyše štvrtina oslovených sa obáva odlevu kvalifikovaných pracovných síl**. Treťou najfrekvencovanejšou odpoveďou, ku ktorej sa priklonila **takmer štvrtina opýtaných, bola absencia nevýhod a ťažkostí** plynúcich zo začlenenia sa Slovenska do pôvodnej európskej pätnástky. Podrobnejšie údaje prináša ďalší graf.

Graf č.3

Nárast konkurencie na domácom trhu ako nevýhodu vstupu do EÚ uviedli vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, oslovení z firiem s obrátom od 5 mil. do 10 mil. Sk (55%), od 50 mil. do 100 mil. Sk, viac ako 100 mil. Sk (zhodne 64%), exportujúcich do 10 % (58%), od 10 do 30 %, od 30 do 50 % (zhodne 56%), od 50 do 70 % (73%), v najväčších skúmaných podnikoch s počtom zamestnancov od 50 do 249 zamestnancov (61%), v priemyselnej výrobe, poľnohospodárstve a potravinárskej výrobe (rovnako 55%), obchode (56%), peňažníctve (67%), ako aj v podnikoch so sídlom v Bratislavskom kraji (51%).

Odlevu kvalifikovaných pracovných síl po otvorení pracovných trhov členských krajín EÚ sa obávajú najmä podnikatelia z firiem s obrátom od 5 mil. do 10 mil. Sk (33%), exportom od 10 do 30 % (33%), od 30 do 50 % (zhodne 41%), od 50 do 70 % (40%), v priemyselnej výrobe, poľnohospodárstve a potravinárskej výrobe, stavebníctve a z hľadiska sídla firmy to bol Košický kraj (vo všetkých 34%).

Vstup do EÚ **neprináša žiadne nevýhody, ťažkosti** vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, pre malé firmy s obrátom do 1 mil. Sk (33%), neexportujúce podniky (28%),

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

firmy venujúce sa inej podnikateľskej činnosti (37%), vykonávajúce komerčnú činnosť v Trnavskom a Banskobystrickom kraji (32%).

Aké nevýhody, ťažkosti, podľa vášho názoru, prináša vstup Slovenskej republiky do Európskej únie pre vašu firmu? 1/ (údaje v %)							
	Odpovede:						
	01	02	03	04	05	06	07
Počet zamestnancov v podniku							
0 – 9	45	9	20	27	2	25	8
10 – 49	44	12	24	32	2	20	7
50 – 249	61	11	27	25	2	20	7
Druh činnosti							
priemyselná výroba	55	17	34	34	3	12	6
poľnohos. a potravinárska výroba */	55	7	31	34	3	21	0
obchod	56	8	18	30	2	22	7
hotely/reštaurácie/ pohostinstvo	32	9	29	25	2	23	4
stavebníctvo	34	11	21	34	4	22	8
doprava/ pošta/telekomunikácie	48	12	21	21	0	21	7
peňažníctvo*/	67	0	33	50	0	0	0
obchodné služby	40	9	18	24	2	27	12
iné	31	11	16	18	3	37	7
Kraj sídla podniku							
Bratislavský	51	9	21	29	1	19	10
Trnavský	48	9	25	27	0	32	7
Trenčiansky	46	12	19	25	3	25	6
Nitriansky	47	8	26	26	3	23	8
Žilinský	44	8	18	28	2	26	8
Banskobystrický	33	8	27	28	2	32	5
Prešovský	41	14	14	21	3	25	15
Košický	45	12	14	34	3	22	5
Celoslovenský priemer	45	10	21	28	2	24	8

Legenda:

- 01 – nárast konkurencie na domácom trhu
- 02 – prístup na trh krajín Európskej únie sa neulahčil
- 03 – zvýšené požiadavky na kvalitu produkcie
- 04 – odlev kvalifikovaných pracovných síl
- 05 – iné ťažkosti
- 06 – neprináša žiadne nevýhody, ťažkosti
- 07 – neviem posúdiť

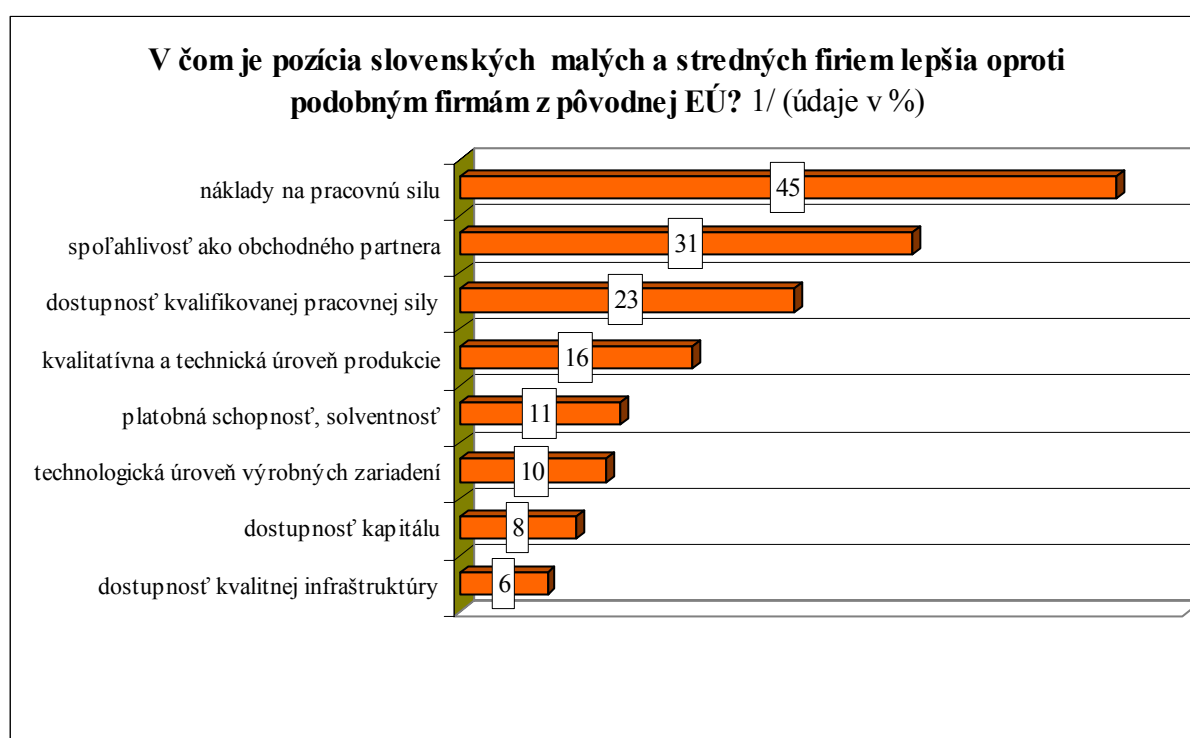
1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

II. VLASTNÉ HODNOTENIE POZÍCIE FIRMY VOČI PODOBNÝM FIRMÁM Z PÔVODNÝCH KRAJÍN EÚ

Ďalšou oblasťou, na ktorú sa zameriaval prieskum, bolo sebahodnotenie slovenských malých a stredných podnikov cez posudzovanie predností a nedostatkov svojich firiem oproti podobným firmám z pôvodných krajín Európskej únie. Na základe výsledkov prieskumu možno konštatovať, že za hlavnú komparatívnu výhodu oproti tzv. „starej“ Európe považujú naši podnikatelia **náklady na pracovnú silu**, keď túto odpoveď uviedla **takmer polovica zástupcov firiem**. **Necelá tretina oslovených** sa priklonila k tvrdeniu, že ich prednosťou je **spoľahlivosť ako obchodného partnera**. **Viac ako pätina podnikateľov** uviedla, že pozícia ich firmy je lepšia ako v podobných firmách z pôvodnej EÚ **v dostupnosti kvalifikovanej pracovnej sily**. Kompletné odpovede respondentov prináša ďalší graf.

Graf č.4

Lepšia pozícia svojej firmy, oproti podnikom z pôvodnej EÚ **v nákladoch na pracovnú silu**, uviedli vo väčšej miere oproti celoslovenskému priemeru, zástupcovia z firiem s obratom od 1 mil. do 5 mil. Sk (50%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (53%), zo stredných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 (53%), podnikajúcich v priemyselnej výrobe (54%), a stavebníctve (50%).

Spoľahlivosť ako obchodného partnera uviedli predovšetkým oslovení z firiem s obratom od 5 mil. do 10 mil. Sk (40%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (56%), viac ako 100 mil. Sk (36%), s exportom od 10 do 30 % (39%) a viac ako 70 % (50%), najväčšie skúmané firmy s 50 až 249 zamestnancami (37%), venujúce sa poľnohospodárstvu a potravinárskej výrobe (43%), doprave, poštám a telekomunikáciám (56%), sídliace v Trenčianskom a Nitrianskom kraji (37%).

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily deklarovali podnikatelia z firiem s obrátom od 50 mil. do 100 mil. Sk (30%), viac ako 100 mil. Sk (42%), exportujúcich od 10 do 30 % (31%), od 30 do 50 % (37%), od 50 do 70 % (33%) a nad 70 % (43%), s počtom zamestnancov od 10 do 49 (29%) a od 50 do 249 (37%), podnikajúcich v priemyselnej výrobe (31%), stavebníctve (30%) a v Banskobystrickom kraji.

V čom je pozícia vašej firmy voči podobným firmám z pôvodných krajín Európskej únie, ktoré boli jej členmi pred 1. májom 2004, <u>lepšia</u> z hľadiska nasledujúcich kritérií? 1/ (údaje v %)								
	Odpovede:							
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08
0 – 9	10	14	30	20	9	8	7	45
10 – 49	11	20	32	29	23	8	5	45
50 – 249	12	16	37	37	16	2	5	53
Druh činnosti								
priemyselná výroba	23	23	30	31	13	2	7	54
poľnohosp. a potravinárska výroba */	14	32	43	7	4	7	0	43
obchod	7	16	33	21	10	6	5	46
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	8	15	21	15	13	15	6	43
stavebníctvo	5	11	25	30	4	7	5	50
doprava/pošta/telekomunikácie	12	12	56	24	12	12	5	34
peňažníctvo */	17	17	33	17	50	33	0	17
obchodné služby	10	14	32	21	12	8	7	43
iné	11	19	21	26	10	10	12	44
Kraj sídla podniku								
Bratislavský	12	18	24	25	11	9	6	49
Trnavský	17	18	32	25	6	4	10	43
Trenčiansky	13	19	37	20	8	5	8	46
Nitriansky	6	17	37	19	9	6	4	49
Žilinský	8	9	31	21	9	9	3	45
Banskobystrický	8	9	35	31	13	6	6	40
Prešovský	7	18	28	21	10	13	4	47
Košický	6	15	31	19	16	9	7	39
Celoslovenský priemer	10	16	31	23	11	8	6	45

Legenda:

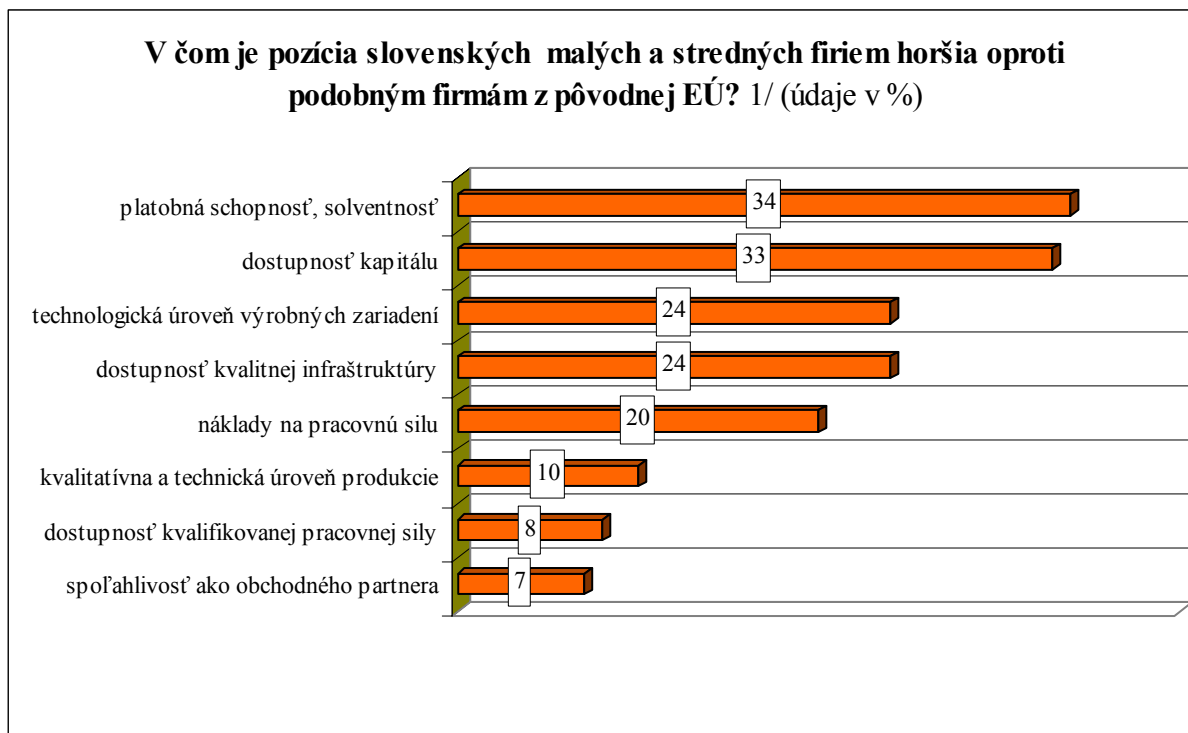
- 01 – technologická úroveň výrobných zariadení
- 02 – kvalitatívna a technická úroveň produkcie
- 03 – spoľahlivosť ako obchodného partnera
- 04 – dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily
- 05 – platobná schopnosť, solventnosť
- 06 – dostupnosť kapitálu
- 07 – dostupnosť kvalitnej infraštruktúry (napr. cestné komunikácie, telekomunikácie)
- 08 – náklady na pracovnú silu

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Zástupcovia firiem sa ďalej vyjadrovali, v ktorých z vopred uvedených kritérií je postavenie ich firmy horšie v porovnaní s podobnými firmami z pôvodných krajín EÚ. Tretina respondentov uviedla **platobnú schopnosť, solventnosť a dostupnosť kapitálu, takmer štvrtina oslovených technologickú úroveň výrobných zariadení a dostupnosť kvalitnej infraštruktúry**. Všetky uvedené možnosti prináša graf č.5.

Graf č.5

Platobnú schopnosť, solventnosť ako horšiu oproti firmám v pôvodnej európskej pätnastke, uviedli najmä zástupcovia firiem podnikajúcich v stavebníctve (44%) a majúce sídlo v Trnavskom kraji (42%).

Horšiu **dostupnosť kapitálu** deklarovali vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, oslovení z firiem s deklarovaným obratom od 50 mil. Sk (39%), viac ako 100 mil. Sk (47%), exportujúcich od 10 do 30 % (43%) a od 50 do 70 % z celkového objemu výroby (53%), ktorých sídlo je v Trnavskom kraji (38%).

Technologická úroveň výrobných zariadení je horšia oproti firmám z pôvodnej EÚ predovšetkým podľa názorov oslovených z podnikov s obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk (32%), exportujúcich od 10 do 30 % (33%), od 30 do 50 % (37%), viac ako 70 % produkcie (32%) a venujúce sa priemyselnej výrobe (48%). Z regionálneho pohľadu to boli podniky z Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja (31%, resp. 30%).

Dostupnosť kvalitnej infraštruktúry (napr. cestné komunikácie, telekomunikácie) sú konkurenčnou nevýhodou podľa postojov podnikateľov z firiem s obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk (31%), viac ako 100 mil. Sk (44%), exportujúcich do 10 % (30%), od 10 do 30 % (33%) a viac ako 70 % (52%), s počtom zamestnancov od 10 do 49 (30%) a od 50 do 249

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

(38%), zaoberajúcich sa priemyselnou výrobou (31%), dopravou, poštou a telekomunikáciami, peňažníctvom (zhodne 33%), ktoré uvádzajú ako sídlo podniku Žilinský (29%), Prešovský (33%) a Košický kraj (34%).

V čom je pozícia vašej firmy voči podobným firmám z pôvodných krajín Európskej únie, ktoré boli jej členmi pred 1. májom 2004, <u>horšia</u> z hľadiska nasledujúcich kritérií? 1/ (údaje v %)								
	Odpovede:							
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08
0 – 9	24	10	8	7	34	32	21	20
10 – 49	27	9	5	9	35	36	30	18
50 – 249	24	7	5	2	29	36	38	19
Druh činnosti								
priemyselná výroba	48	20	10	11	30	36	31	13
poľnohosp. a potravinárska výroba */	28	0	0	17	28	24	24	21
obchod	20	10	9	8	35	36	20	17
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	19	4	2	11	30	35	20	26
stavebníctvo	28	7	7	6	44	31	28	20
doprava/pošta/telekomunikácie	17	2	10	2	38	21	33	31
peňažníctvo */	17	17	0	0	33	17	33	17
obchodné služby	21	11	5	6	30	33	24	21
iné	25	7	12	8	38	32	25	25
Kraj sídla podniku								
Bratislavský	25	9	5	6	35	34	19	23
Trnavský	19	8	10	10	42	38	19	19
Trenčiansky	31	14	12	9	31	37	20	18
Nitriansky	30	10	8	9	34	26	24	20
Žilinský	18	11	5	9	26	23	29	15
Banskobystrický	19	9	8	10	36	46	24	20
Prešovský	23	7	15	7	37	27	33	19
Košický	24	8	2	4	34	29	34	20
Celoslovenský priemer	24	10	7	8	34	33	24	20

Legenda:

- 01 – technologická úroveň výrobných zariadení
- 02 – kvalitatívna a technická úroveň produkcie
- 03 – spoľahlivosť ako obchodného partnera
- 04 – dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily
- 05 – platobná schopnosť, solventnosť
- 06 – dostupnosť kapitálu
- 07 – dostupnosť kvalitnej infraštruktúry (napr. cestné komunikácie, telekomunikácie)
- 08 – náklady na pracovnú silu

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

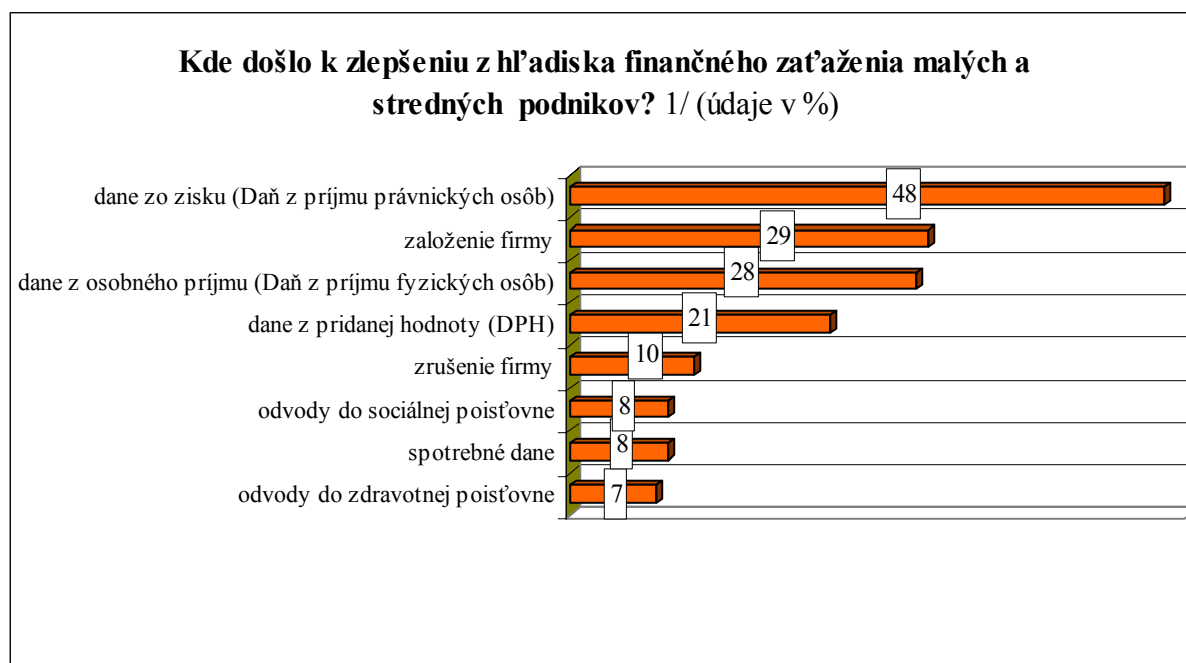
*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

III. ZMENY PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA NA SLOVENSKU V SÚVISLOSTI SO VSTUPOM DO EÚ A VLÁDNymi REFORMAMI

III.1. ZMENY PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA NA SLOVENSKU Z HĽADISKA FINANČNÉHO ZATÁŽENIA PODNIKOV

Medzi pozitívami, ktoré vnímajú predstavitelia malých a stredných podnikov v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládnymi reformami výrazne dominujú zmeny **dane zo zisku (Daň z príjmu právnických osôb)**, pričom ako zlepšenie z hľadiska finančného zaťaženia podnikov to uviedla **takmer polovica predstaviteľov oslovených podnikov**. **Necelá tretina oslovených** vyjadrila zlepšenie v oblasti **založenia firmy** a **viac ako štvrtina v oblasti dane z osobného príjmu (Daň z príjmu fyzických osôb)**. Všetky odpovede prináša ďalší graf.

Graf č.6

Zmena **dane zo zisku (Dane z príjmu právnických osôb)** ako zlepšenie z hľadiska finančného zaťaženia podnikov uviedli vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, oslovení z firiem s obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (61%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (57%), viac ako 100 mil. Sk (56%), s exportom do 10 % (60%), od 10 do 30 % (63%), od 50 do 70 % (57%), viac ako 70 % (77%), s počtom zamestnancov od 10 do 49 (57%) a od 50 do 249 (80%), venujúce sa priemyselnej výrobe (58%), poľnohospodárstvu a potravinárskej výrobe (57%). Z hľadiska regionálneho členenia to boli firmy z Bratislavského (55%), Žilinského (54%) a Prešovského kraja (58%).

Zlepšenie z hľadiska finančného zaťaženia podnikov v oblasti **založenia firmy** deklarovali predovšetkým opýtaní z firiem s obrátom do 1 mil. Sk (37%), vyvážajúcich od 30 do 50 % svojej produkcie (38%), stredné podniky s počtom zamestnancov od 50 do 249

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

(40%), s hlavnou podnikateľskou činnosťou v hotelierstve a reštauračných službách (39%), doprave, poštách a telekomunikáciách (41%), ako aj so sídlom v Nitrianskom kraji (39%).

Úpravy **dane z osobného príjmu (Dane z príjmu fyzických osôb)** viedli k zlepšeniu z pohľadu finančného zaťaženia firiem najmä podľa názoru zástupcov firiem, ktorých obrat je viac ako 100 mil. Sk (38%), podiel exportu od 30 do 50 % (35%), viac ako 70 % (47%), s počtom zamestnancov od 50 do 249 (65%), podnikajúcich v peňažníctve (33%), v Banskobystrickom (43%), Prešovskom (36%) a Košickom kraji (37%).

Kde, podľa vašej mienky, došlo k zlepšeniu z hľadiska finančného zaťaženia podnikov v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládnymi reformami (napr. priame náklady, výška dane, výška odvodov)? 1/ (údaje v %)								
	Odpovede:							
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08
0 – 9	29	9	43	27	21	8	8	7
10 – 49	29	11	57	24	20	8	8	11
50 – 249	40	18	80	65	23	5	0	0
Druh činnosti								
priemyselná výroba	31	11	58	25	29	9	5	7
poľnohosp. a potravinárska výroba */	29	11	57	18	11	14	11	7
obchod	30	11	47	26	20	5	8	9
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	39	18	39	20	18	4	14	10
stavebníctvo	22	8	45	31	20	14	4	7
doprava/pošta/telekomunikácie	41	16	30	24	22	16	8	5
peňažníctvo */	17	0	50	33	17	17	17	0
obchodné služby	29	7	51	32	22	8	8	8
iné	28	11	42	25	18	4	5	5
Kraj sídla podniku								
Bratislavský	32	15	55	30	15	11	7	8
Trnavský	27	6	45	18	8	10	10	8
Trenčiansky	31	8	42	21	23	10	7	7
Nitriansky	39	9	43	18	26	7	8	8
Žilinský	29	10	54	21	19	7	5	3
Banskobystrický	20	9	41	43	33	3	8	9
Prešovský	16	3	58	36	25	6	7	7
Košický	32	10	42	37	20	4	6	8
Celoslovenský priemer	29	10	48	28	21	8	7	8

Legenda:

01 – založenie firmy

02 – zrušenie firmy

03 – dane zo zisku (Daň z príjmu právnických osôb)

04 – dane z osobného príjmu (Daň z príjmu fyzických osôb)

05 – dane z pridanej hodnoty (DPH)

06 – spotrebné dane

07 – odvody do zdravotnej poisťovne

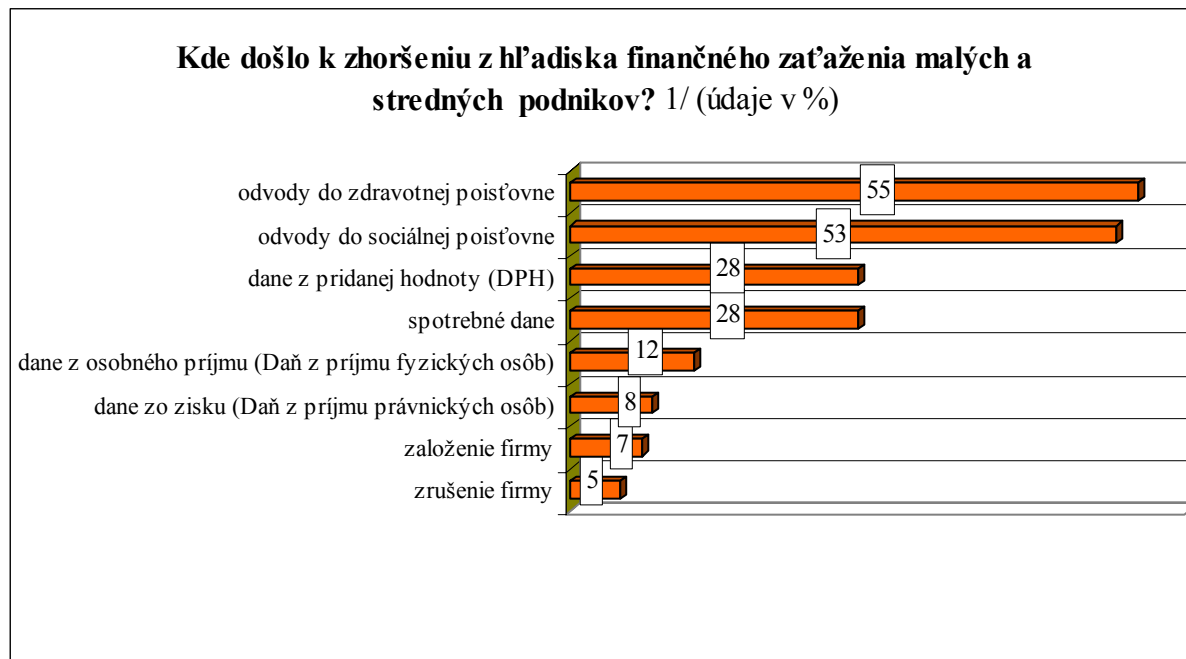
08 – odvody do sociálnej poisťovne

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

K zhoršeniu z hľadiska finančného zaťaženia podnikov v súvislosti so vstupom Slovenska do Európskej únie vládnymi reformami došlo podľa názoru podnikateľov hlavne v oblasti odvodového zaťaženia. **Odvody do zdravotnej poisťovne a do sociálnej poisťovne uviedla vyše polovica zástupcov firiem ako oblasti zhoršenia z hľadiska finančného zaťaženia firiem. Viac ako štvrtina odpovedajúcich uviedla zhoršenie v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH) a spotrebných daní.** Viac v nasledujúcom grafe.

Graf č.7

Odvody do zdravotnej poisťovne ako oblasť zhoršenia z hľadiska finančného zaťaženia podnikov uviedli vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, vo firmách s obrátom viac ako 100 mil. Sk (63%), exportom od 50 do 70 % (64%), zaoberajúcich sa dopravou, poštou a telekomunikáciami (60%), so sídlom v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji (60%, resp. 69%).

Odvody do sociálnej poisťovne deklarovali ako dôvod zhoršenia finančného zaťaženia podniku najmä vo firmách s obrátom od 5 mil. do 10 mil. Sk (58%), s exportom do 10 % (58%), od 50 do 70 % produkcie (71%), venujúcich sa priemyselnej výrobe, poľnohospodárstvu a potravinárskej výrobe (zhodne 59%), peňažníctvu (67%), inej podnikateľskej činnosti (63%), ktorých sídlo je v košickom kraji (62%).

Spotrebné dane uviedli pri zhoršení finančného zaťaženia podnikov predovšetkým firmy s obrátom od 50 mil. do 100 mil. Sk (36%), exportujúce od 30 do 50 % (33%), viac ako 70 % (36%), ako aj stredné podniky s 50 až 249 zamestnancami (33%).

Daň z pridanej hodnoty (DPH) v súvislosti so zhoršením finančnej situácie podnikov deklarovali vo firmách s obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (34%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (36%), s objemom exportu od 30 do 50 % (33%), s počtom zamestnancov od 50 do 249 (37%), venujúcich sa poľnohospodárstvu a potravinárskej výrobe (48%), hotelierstvu

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

a reštauračným službám, ďalej doprave, pošte a telekomunikáciám (zhodne 40%), pričom ako sídlo uviedli Trenčiansky kraj (34%).

Kde, podľa vašej mienky, došlo <u>k zhoršeniu</u> z hľadiska <u>finančného zaťaženia</u> podnikov v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládnymi reformami (napr. priame náklady, výška dane, výška odvodov)? 1/ (údaje v %)								
	Odpovede:							
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08
0 – 9	7	4	9	14	26	26	58	55
10 – 49	9	6	7	8	32	32	49	49
50 – 249	2	7	2	2	37	33	42	40
Druh činnosti								
priemyselná výroba	8	5	9	9	25	34	58	59
poľnohosp. a potravinárska výroba */	0	0	3	7	48	17	38	59
obchod	7	5	7	9	24	32	59	54
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	4	2	18	9	40	22	38	49
stavebníctvo	9	3	7	13	32	19	51	52
doprava/pošta/telekomunikácie	5	5	10	20	40	15	60	53
peňažníctvo */	17	17	0	50	17	0	33	67
obchodné služby	9	6	9	13	24	29	55	49
iné	6	4	9	13	31	27	58	63
Kraj sídla podniku								
Bratislavský	6	5	8	11	30	26	44	50
Trnavský	9	7	7	15	32	28	57	54
Trenčiansky	10	6	8	12	34	32	57	53
Nitriansky	4	5	15	11	23	32	60	49
Žilinský	13	4	7	10	22	28	50	51
Banskobystrický	6	5	9	16	29	18	69	57
Prešovský	10	1	0	10	22	28	57	57
Košický	3	3	8	11	25	27	58	62
Celoslovenský priemer	7	5	8	12	28	28	55	53

Legenda:

- 01 – založenie firmy
- 02 – zrušenie firmy
- 03 – dane zo zisku (Daň z príjmu právnických osôb)
- 04 – dane z osobného príjmu (Daň z príjmu fyzických osôb)
- 05 – dane z pridanej hodnoty (DPH)
- 06 – spotrebné dane
- 07 – odvody do zdravotnej poisťovne
- 08 – odvody do sociálnej poisťovne

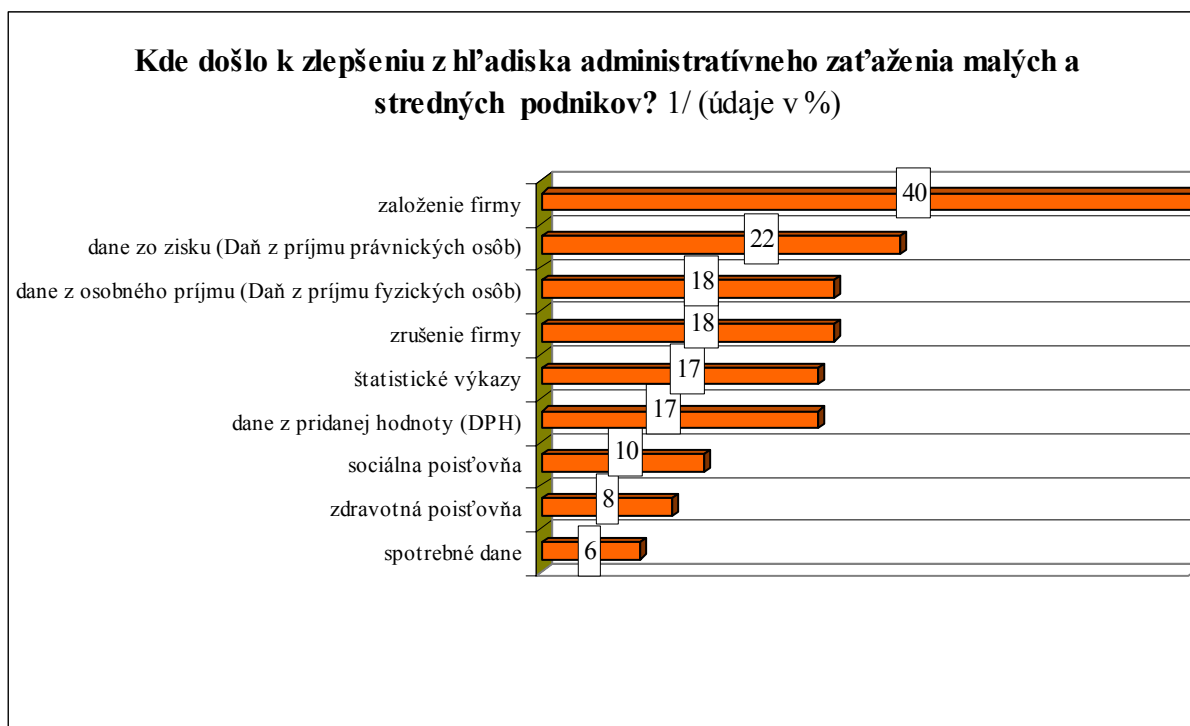
1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

III.2. ZMENY PODNIKATELSKÉHO PROSTREDIA NA SLOVENSKU Z HĽADISKA ADMINISTRATÍVNEHO ZAŤAŽENIA PODNIKOV

Zlepšenie z hľadiska administratívneho zaťaženia podnikov v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládnymi reformami nastalo **pri založení firmy**, keď to uviedli **dve pätiny zástupcov podnikov**. Zlepšenie administratívy pri oblasti **daní zo zisku (Daň z príjmu právnických osôb)** uviedla **viac ako pätina oslovených**. **Necelá pätina opýtaných** si myslí, že došlo k zlepšeniu v oblasti administratívneho zaťaženia pri **zrušení firmy** a pri **dani z osobného príjmu (Daň z príjmu fyzických osôb)**.

Graf č.8

Zlepšenie v oblasti administratívneho zaťaženia pri **založení firmy** uvádzali zástupcovia podnikov s obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk (57%), exportujúcich od 30 do 50 % (63%), viac ako 70 % (44%), s počtom od 50 do 249 zamestnancov (57%), podnikajúcich v oblasti priemyselnej výroby (51%), ktorých sídlo je v Košickom kraji (51%).

Zlepšenie úrovne administratívneho zaťaženia pri **dani zo zisku (Daň z príjmu právnických osôb)** deklarovali vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, vo firmách s exportom od 50 do 70 % (29%), v stredných podnikoch s 50 až 249 zamestnancami (37%), zaoberajúcich sa poľnohospodárstvom a potravinárskou výrobou (36%), s uvádzaným sídlom v Bratislavskom kraji (28%).

Zlepšenie v oblasti administratívneho zaťaženia pri **zrušení firmy** uvádzali predovšetkým podnikatelia so stredných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 (26%), s hlavnou oblasťou podnikateľskej činnosti v doprave, poštách a telekomunikáciách (25%). Z hľadiska regionálneho členenia to boli podniky z Trenčianskeho kraja (26%).

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Zlepšenie úrovne administratívneho zaťaženia pri **dani z osobného príjmu (Daň z príjmu fyzických osôb)** vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, uvádzali oslovení z podnikov s obratom od 50 mil. Sk (39%), majúcich od 50 do 249 zamestnancov (43%), podnikajúcich v stavebníctve (23%) a sídliačich v Bratislavskom kraji (24%).

Kde, podľa vašej mienky, došlo k zlepšeniu z hľadiska administratívneho zaťaženia podnikov v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládnymi reformami (napr. počet administratívnych krokov, časová náročnosť a zložitosť úkonov)? 1/ (údaje v %)									
	Odpovede:								
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08	09
0 – 9	39	18	20	16	17	7	9	9	19
10 – 49	38	16	24	19	17	4	7	13	13
50 – 249	57	56	37	43	17	3	3	9	14
Druh činnosti									
priemyselná výroba	51	22	18	15	21	7	5	9	16
poľnohosp. a potravinárska výroba */	44	12	36	16	20	4	8	12	20
obchod	40	15	20	14	19	6	11	13	16
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	25	15	25	19	6	8	8	10	33
stavebníctvo	38	17	23	23	21	3	9	6	10
doprava/pošta/telekomunikácie	31	25	19	17	17	14	3	6	25
peňažníctvo */	17	0	33	33	17	0	33	17	17
obchodné služby	41	22	24	22	13	6	8	10	17
iné	38	15	18	14	17	4	4	3	24
Kraj sídla podniku									
Bratislavský	42	18	28	24	11	8	10	12	18
Trnavský	38	14	7	6	20	8	14	15	10
Trenčiansky	42	26	23	19	27	7	6	7	9
Nitriansky	39	15	15	12	13	8	5	7	31
Žilinský	34	19	24	17	18	6	8	7	14
Banskobystrický	39	16	26	18	24	1	7	11	17
Prešovský	32	19	18	13	15	3	11	15	18
Košický	51	16	22	22	15	1	4	7	17
Celoslovenský priemer	40	18	22	18	17	6	8	10	17

Legenda:

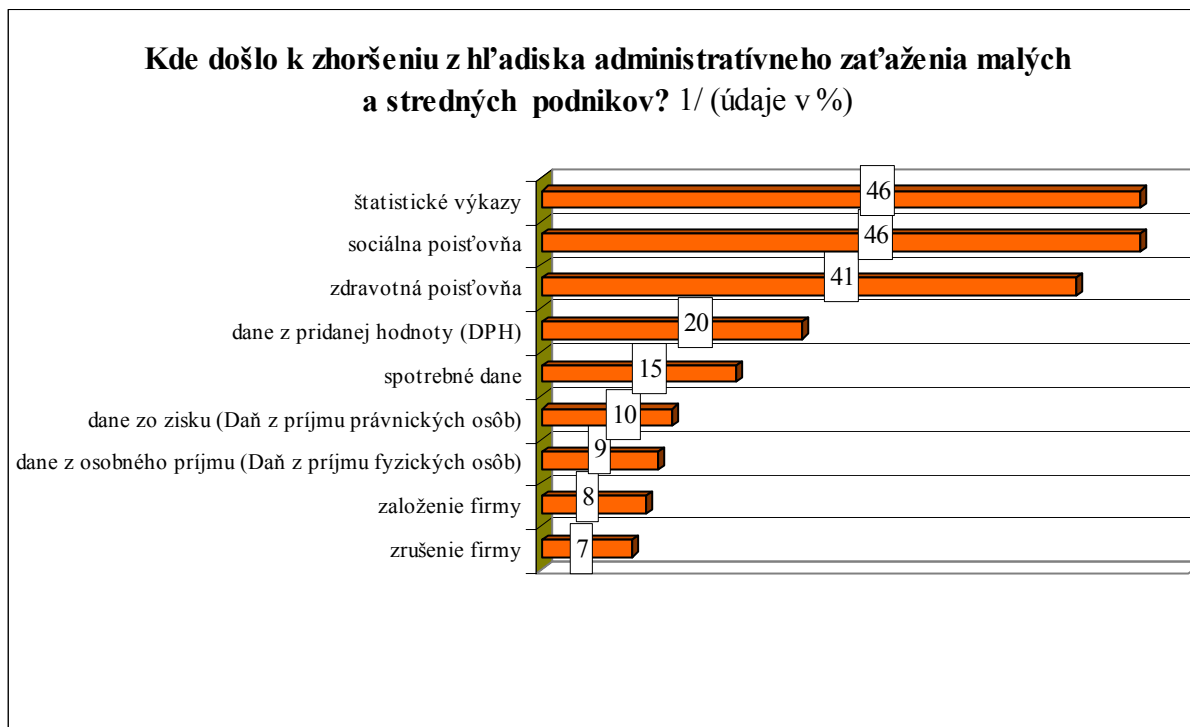
- 01 – založenie firmy
- 02 – zrušenie firmy
- 03 – dane zo zisku (Daň z príjmu právnických osôb)
- 04 – dane z osobného príjmu (Daň z príjmu fyzických osôb)
- 05 – dane z pridanej hodnoty (DPH)
- 06 – spotrebné dane
- 07 – zdravotná poisťovňa
- 08 – sociálna poisťovňa
- 09 – štatistické výkazy

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Zhoršenie z hľadiska administratívneho zaťaženia podnikov deklarovala takmer polovica zástupcov firiem pri **štatistických výkazoch** a agende týkajúcej sa **sociálnej poisťovne**. **Viac ako dve pätiny oslovených označili zhoršenie v oblasti administratívneho zaťaženia pri kontakte so zdravotnou poisťovňou**. Kompletne informácie podáva ďalší graf.

Graf č.9

Zhoršenie pri spracovaní **štatistických výkazov** z hľadiska administratívneho zaťaženia podnikov uvádzali vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, vo firmách s obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (55%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (63%), s vyšším exportom a to od 50 do 70 % (64%) a viac ako 70 % produkcie (58%), zamestnávajúcich od 50 do 249 pracovníkov (59%), venujúcich sa peňažníctvu (67%), inej podnikateľskej činnosti (52%), so sídlom v Trnavskom (56%), Trenčianskom (59%), Banskobystrickom (55%) a Prešovskom kraji (54%).

Zhoršenie administratívneho zaťaženia pri agende týkajúcej sa **sociálnej poisťovne** uviedli predovšetkým firmy s obrátom od 1 mil. do 5 mil. Sk (51%), stredné podniky s 50 až 249 zamestnancami (56%) a s hlavnou podnikateľskou činnosťou v oblasti stavebníctva (51%). Z hľadiska územného členenia Slovenska to boli firmy z Banskobystrického (51%) a Košického kraja (52%).

Negatívne zmeny v úrovni administratívneho zaťaženia pri kontakte so **zdravotnou poisťovňou** deklarovali firmy venujúce sa poľnohospodárstvu a potravinárskej výrobe (48%), doprave, poštám a telekomunikáciám (50%), inej podnikateľskej činnosti (47%), ktorých sídlo je v Banskobystrickom (52%) a Košickom kraji (53%).

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Kde, podľa vašej mienky, došlo <u>k zhoršeniu</u> z hľadiska <u>administratívneho zaťaženia</u> podnikov v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládny reformami (napr. počet administratívnych krokov, časová náročnosť a zložitosť úkonov)? 1/ (údaje v %)									
	Odpovede:								
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08	09
0 – 9	8	6	11	10	20	16	40	46	45
10 – 49	10	8	7	9	22	14	44	45	48
50 – 249	2	7	5	0	17	7	46	56	59
Druh činnosti									
priemyselná výroba	6	7	7	5	22	10	38	45	43
poľnohosp. a potravinárska výroba */	4	7	0	11	15	15	48	44	48
obchod	10	9	14	10	22	19	42	45	48
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	13	2	15	13	20	24	31	44	31
stavebníctvo	8	6	6	9	19	13	42	51	50
doprava/pošta/telekomunikácie	5	3	8	10	15	13	50	40	28
peňažníctvo */	33	0	0	0	17	0	17	33	67
obchodné služby	7	7	8	8	20	15	40	46	46
iné	10	5	9	11	23	10	47	49	52
Kraj sídla podniku									
Bratislavský	7	8	9	9	19	14	38	47	38
Trnavský	9	9	11	15	23	19	41	49	56
Trenčiansky	8	3	12	10	15	10	36	48	59
Nitriansky	8	9	10	10	18	17	40	43	39
Žilinský	10	7	7	5	14	22	39	42	44
Banskobystrický	10	7	11	10	29	16	52	51	55
Prešovský	11	4	7	8	24	14	37	31	54
Košický	4	6	9	6	27	13	53	52	37
Celoslovenský priemer	8	7	10	9	20	15	41	46	46

Legenda:

- 01 – založenie firmy
- 02 – zrušenie firmy
- 03 – dane zo zisku (Daň z príjmu právnických osôb)
- 04 – dane z osobného príjmu (Daň z príjmu fyzických osôb)
- 05 – dane z pridanej hodnoty (DPH)
- 06 – spotrebné dane
- 07 – zdravotná poisťovňa
- 08 – sociálna poisťovňa
- 09 – štatistické výkazy

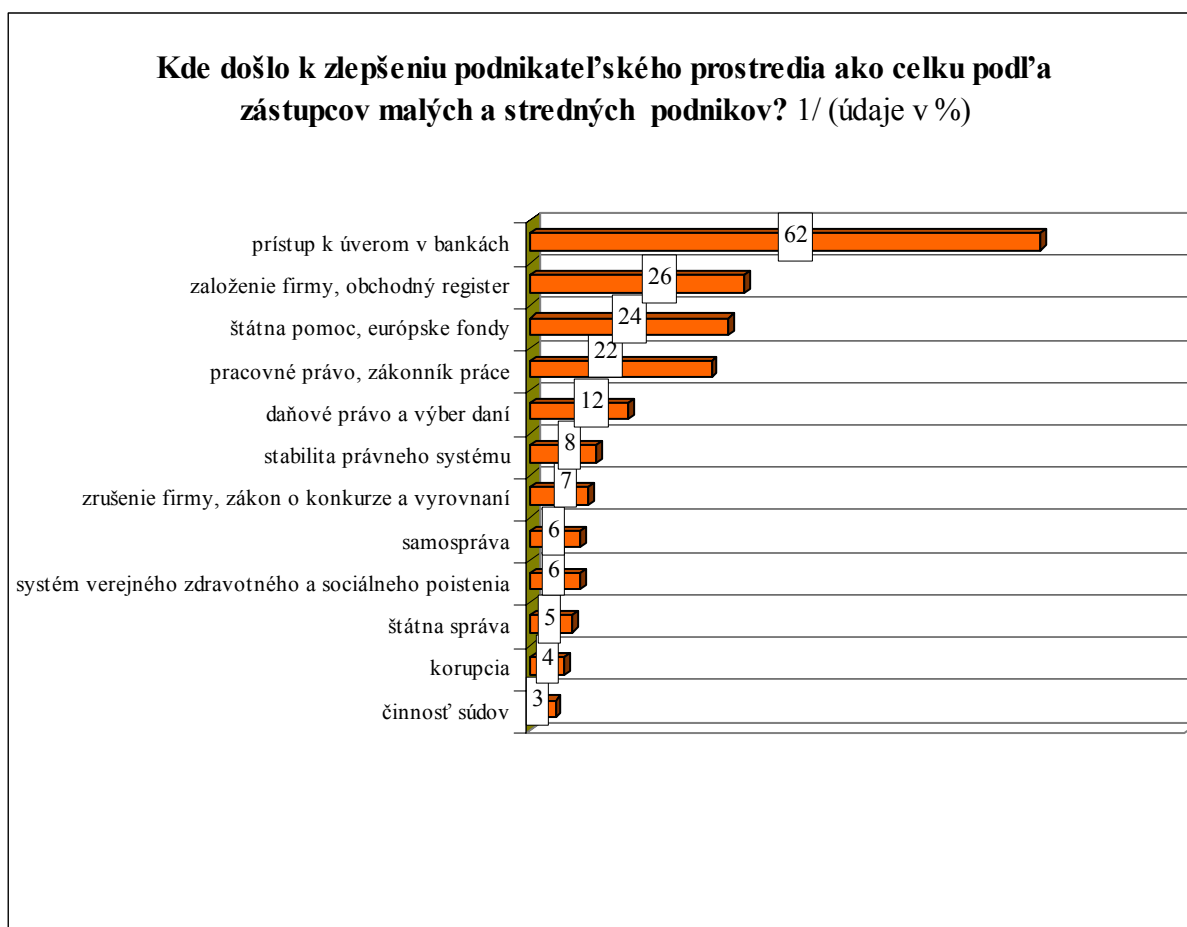
1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

III.3. CELKOVÉ ZMENY PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA NA SLOVENSKU

V ďalšej časti prieskum mapoval názory zástupcov oslovených podnikov na zlepšenie podnikateľského prostredia ako celku v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládnymi reformami. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že viac ako **dve tretiny oslovených** vidia zlepšenie podnikateľského prostredia **v prístupe k úverom v bankách**. Vyše štvrtina opýtaných vidí zlepšenie **pri založení firmy a kontakte s obchodným registrom** a **necelá štvrtina** deklaruje zlepšenie podnikateľskej prostredia v **štátnej pomoci a pomoci z európskych fondov**. Vyčerpávajúce informácie ponúka nasledujúci graf.

Graf č.10

Prístup k úverom v bankách ako oblasť vedúcu k zlepšeniu podnikateľského prostredia na Slovensku uvádzali vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, podniky s obrátom viac ako 100 mil. Sk (69%), najviac exportujúce firmy s objem vývozu viac ako 70 % produkcie (74%), stredné podniky s 50 až 249 zamestnancami (76%), zoberajúce sa poľnohospodárstvom a potravinárskou výrobou (68%), stavebníctvom, dopravou, poštou a telekomunikáciami zhodne 67%), peňažníctvom (83%), inou podnikateľskou činnosťou (69%), ako aj podniky sídlia v Banskobystrickom a Prešovskom kraji (67% , resp. 68%).

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Založenie firmy a kontakt s **obchodným registrom** ako oblasť zlepšenia podnikateľského prostredia na Slovensku uvádzali najmä zástupcovia firiem s obratom od 5 mil. do 10 mil. Sk (35%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (32%), viac ako 100 mil. Sk (36%), exportujúcich od 30 do 50 % (33%) a viac ako 70 % (32%), najväčšie skúmané podniky s počtom zamestnancov od 50 do 249 (51%), zamerané na poľnohospodárstvo a potravinársku výrobu (36%), so sídlom v Bratislavskom a Košickom kraji (33% a 31%).

Štátna pomoc a európske fondy vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, uvádzali oslovení z podnikov s objemom exportu od 30 do 50 % (33%), podnikajúcich v poľnohospodárstve a potravinárskej výrobe (36%), ktorých sídlo bolo v Trnavskom (29%), Nitrianskom (32%), Banskobystrickom (35%) a Košickom kraji (30%).

V ktorých oblastiach, podľa vašej mienky, došlo <u>k zlepšeniu</u> podnikateľského prostredia ako celku v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládnymi reformami (napr. transparentnosť legislatívy, zjednodušovanie procedúr)? 1/ (údaje v %)												
	Odpovede:											
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
0 – 9	60	20	25	6	6	10	24	7	3	4	5	6
10 – 49	64	27	28	11	5	14	24	9	3	4	4	4
50 – 249	75	24	51	10	17	24	20	12	2	0	7	5
Druh činnosti												
priemyselná výroba	66	32	28	8	5	14	21	10	2	2	6	4
poľnohospodárstvo a potravinárska výroba */	68	48	36	20	8	4	36	12	0	4	0	4
obchod	62	21	25	5	6	11	27	9	4	5	6	6
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	49	22	13	5	13	15	16	16	4	2	5	7
stavebníctvo	67	13	28	10	3	7	21	5	1	2	4	5
doprava/pošta/telekomunikácie	67	10	26	5	7	17	24	7	2	2	0	2
peňažníctvo */	83	50	17	0	0	33	0	33	0	0	0	0
obchodné služby	59	23	29	10	7	14	25	7	4	4	5	7
iné	69	18	23	4	7	8	21	1	0	2	2	6
Kraj sídla podniku												
Bratislavský	65	23	33	10	8	18	17	8	2	2	5	5
Trnavský	66	28	18	5	4	5	29	9	3	4	5	8
Trenčiansky	61	23	29	11	7	7	19	5	3	4	4	5
Nitriansky	58	29	26	7	4	13	32	12	6	6	5	9
Žilinský	56	15	21	8	7	7	21	11	3	3	4	5
Banskobystrický	67	19	23	3	6	13	35	6	3	2	5	7
Prešovský	68	21	17	8	7	7	18	4	3	6	4	8
Košický	59	16	31	4	3	10	30	8	3	5	3	5
Celoslovenský priemer	62	22	26	7	6	12	24	8	3	4	5	6

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

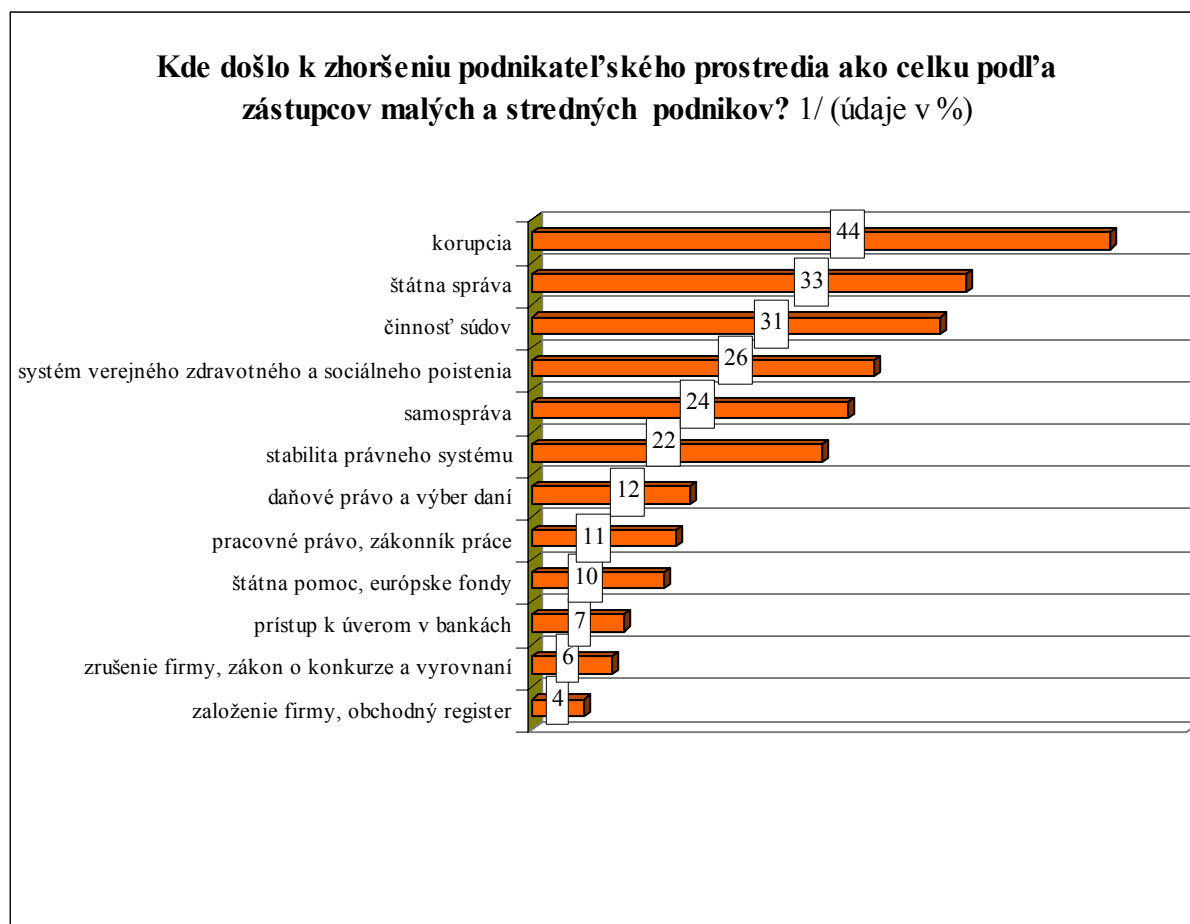
*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Legenda:

- 01 – prístup k úverom v bankách
- 02 – pracovné právo, zákonník práce
- 03 – založenie firmy, obchodný register
- 04 – zrušenie firmy, zákon o konkurze a vyrovnaní
- 05 – systém verejného zdravotného a sociálneho poistenia
- 06 – daňové právo a výber daní
- 07 – štátna pomoc, európske fondy
- 08 – stabilita právneho systému
- 09 – činnosť súdov
- 10 – korupcia
- 11 – štátna správa
- 12 – samospráva

Z rovnakých možností ako pri hodnotení zlepšenia podnikateľského prostredia ako celku mohli zástupcovia firiem určiť, v ktorých oblastiach došlo k zhoršeniu podnikateľského prostredia v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládnymi reformami. **Viac ako dve pätiny oslovených** zaznamenali zhoršenie v oblasti **korupcie a takmer tretina zástupcov firiem** uviedla zhoršenie v oblasti **štátnej správy a činnosti súdov**. Všetky odpovede opýtaných prináša nasledujúci graf.

Graf č.11

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Zhoršenie podnikateľského prostredia v oblasti **korupcie** uviedli vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, podnikatelia z firiem exportujúcich do 10 % produkcie (50%), zaoberajúce sa inou podnikateľskou činnosťou (53%), so sídlom v Trnavskom (53%) a Trenčianskom kraji (57%).

Štátnu správu ako príčinu zhoršenia podnikateľského prostredia v sledovanom období uvádzali najmä zástupcovia podnikov venujúcich sa inej podnikateľskej činnosti (40%), ktorí ako sídlo podniku uvádzali Trnavský a Trenčiansky kraj (40% a 43%).

Nespokojnosť **s činnosťou súdov** deklarovali vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, zástupcovia podnikov s obrátom od 50 mil. do 100 mil. Sk (50%), s počtom od 50 do 249 zamestnancov (50%), podnikajúcich v priemyselnej výrobe (36%), so sídlom v Trenčianskom a Trnavskom kraji (zhodne 41%).

V ktorých oblastiach, podľa vašej mienky, došlo k zhoršeniu podnikateľského prostredia ako celku v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ a vládnymi reformami (napr. transparentnosť legislatívy, zjednodušovanie procedúr)? 1/ (údaje v %)												
	Odpovede:											
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
0 – 9	9	10	4	6	27	12	9	22	30	44	32	24
10 – 49	2	15	5	7	21	13	13	20	30	43	36	27
50 – 249	0	19	0	0	24	2	2	26	50	43	26	17
Druh činnosti												
priemyselná výroba	8	9	4	5	25	11	13	23	36	39	34	25
poľnohospodárstvo a potravinárska výroba */	15	7	4	4	30	11	11	30	33	48	30	22
obchod	6	11	4	5	26	10	10	20	31	44	32	19
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	14	14	4	13	14	11	16	16	29	45	21	25
stavebníctvo	4	11	8	10	27	15	11	21	33	40	34	27
doprava/pošta/telekomunikácie	7	10	10	10	19	17	5	29	38	43	36	14
peňažníctvo */	0	17	17	0	17	17	17	33	33	33	0	0
obchodné služby	6	11	3	6	25	13	8	22	29	44	32	30
iné	7	12	2	4	33	10	7	20	23	53	40	26
Kraj sídla podniku												
Bratislavský	5	9	3	5	20	10	10	21	28	42	30	30
Trnavský	5	8	5	6	30	11	10	28	25	53	40	22
Trenčiansky	8	14	6	7	27	9	10	27	41	57	43	26
Nitriansky	9	14	3	13	27	9	8	18	27	44	29	23
Žilinský	8	15	5	5	20	11	10	14	25	35	36	18
Banskobystrický	7	14	7	9	41	14	15	20	41	46	36	30
Prešovský	10	8	3	1	17	13	7	28	28	39	28	18
Košický	7	7	1	2	29	20	6	21	30	40	21	19
Celoslovenský priemer	7	11	4	6	26	12	10	22	31	44	33	24

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

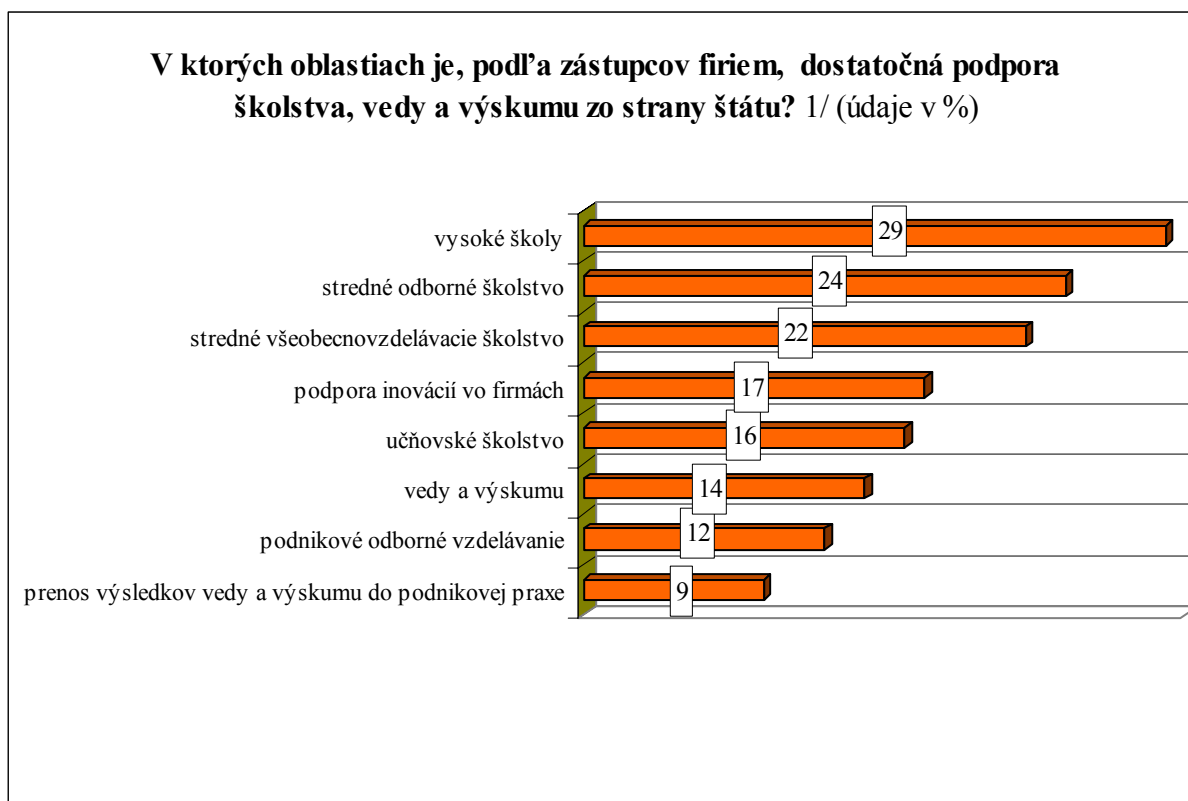
Legenda:

- 01 – prístup k úverom v bankách
- 02 – pracovné právo, zákonník práce
- 03 – založenie firmy, obchodný register
- 04 – zrušenie firmy, zákon o konkurze a vyrovnaní
- 05 – systém verejného zdravotného a sociálneho poistenia
- 06 – daňové právo a výber daní
- 07 – štátna pomoc, európske fondy
- 08 – stabilita právneho systému
- 09 – činnosť súdov
- 10 – korupcia
- 11 – štátna správa
- 12 – samospráva

IV. NÁZORY ZÁSTUPCOV MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV NA PODPORU ŠKOLSTVA, VEDY A VÝSKUMU ZO STRANY ŠTÁTU

Ekonomický rast Slovenska, ako aj podmienky na jednotnom trhu EÚ vyžadujú zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenských firiem ako aj reštrukturalizáciu smerom k znalostnej ekonomike. Prieskum preto zisťoval, ako vidia zástupcovia firiem podporu oblasti školstva, vedy a výskumu zo strany štátu. **Necelá tretina odpovedajúcich zástupcov firiem** za najlepšie podporovaný sektor označila **vysoké školy, takmer štvrtina stredné odborné školstvo a viac ako pätina stredné všeobecnovzdelávacie školstvo**. Ďalšie údaje poskytuje graf č. 12.

Graf č. 12

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Dostatočnú podporu **vysokého školstva** deklarovali vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, v podnikoch s obratom od 1 mil. do 5 mil. Sk (38%), s objemom exportu od 30 do 50 % (35%), od 50 do 70 % (38%), stredné podniky s počtom zamestnancov od 50 do 249 (36%), podnikajúcich v oblasti hotelierstva a reštauračných služieb (38%), so sídlom v Bratislavskom kraji (40%)

Dostatočná podpora **stredného odborného školstva** oscilovala v rámci sledovaných charakteristík okolo celoslovenského priemeru, s výnimkou frekventovanejšieho priklonenia sa k odpovedi u podnikov s exportom od 30 do 50 % produkcie (35%).

Stredné všeobecné vzdelávacie školstvo uvádzali vo väčšej miere, ako je priemer za Slovensko, v podnikoch venujúcich sa priemyselnej výrobe (28%), peňažníctvu (50%) a inej podnikateľskej činnosti (27%). Z hľadiska územnosprávneho členenia Slovenska tu možno zaradiť firmy so sídlom v Trenčianskom a Prešovskom kraji (30% a 33%).

Uved'te, prosím, v ktorých z nasledujúcich oblastí je, podľa vášho názoru, dostatočná podpora školstva, vedy a výskumu zo strany štátu? 1/ (údaje v %)								
	Odpovede:							
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08
0 – 9	14	25	21	11	31	15	9	16
10 – 49	23	23	24	13	25	15	8	17
50 – 249	25	25	25	18	36	14	11	14
Druh činnosti								
priemyselná výroba	21	28	28	6	29	9	1	16
poľnohosp. a potravinárska výroba */	32	21	5	11	32	26	11	0
obchod	13	26	22	10	30	15	10	18
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	18	18	13	18	38	4	9	18
stavebníctvo	16	24	19	11	30	20	8	11
doprava/pošta/telekomunikácie	22	25	16	6	19	31	9	28
peňažníctvo */	17	17	50	17	33	17	0	17
obchodné služby	17	24	23	16	32	15	9	17
iné	15	22	27	9	18	10	9	21
Kraj sídla podniku								
Bratislavský	20	27	26	14	40	15	9	12
Trnavský	16	27	16	9	32	23	11	18
Trenčiansky	21	23	30	11	19	17	10	19
Nitriansky	12	26	13	14	23	10	10	14
Žilinský	20	26	16	8	27	15	6	17
Banskobystrický	15	11	20	8	29	16	13	28
Prešovský	13	26	33	11	26	4	4	22
Košický	10	25	21	11	29	16	3	16
Celoslovenský priemer	16	24	22	12	29	15	9	17

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

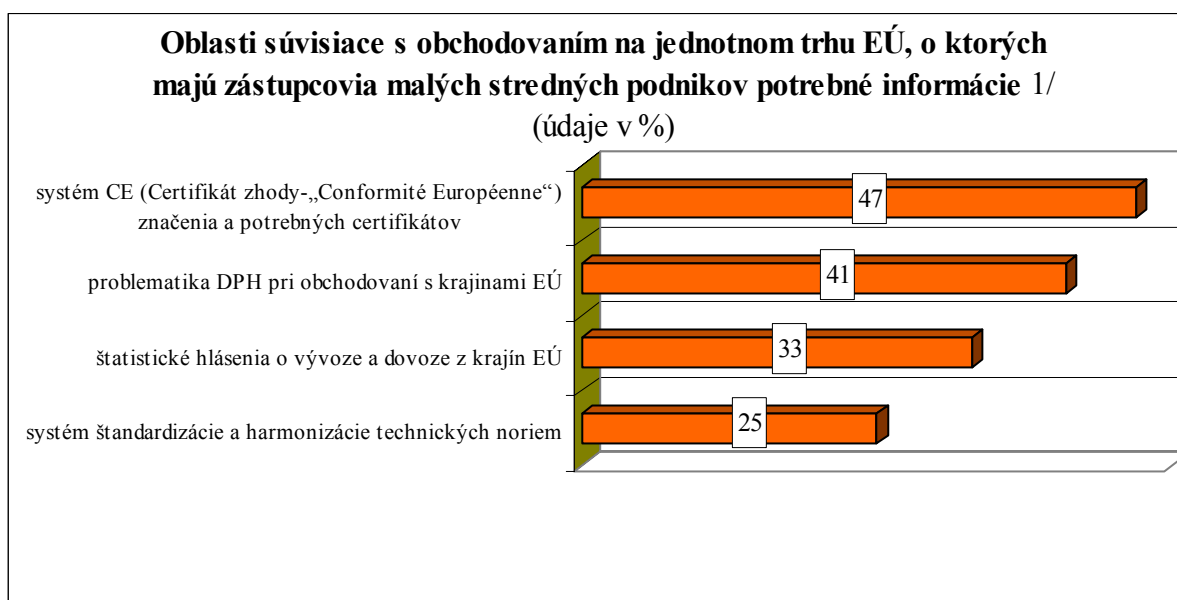
Legenda:

- 01 – učňovské školstvo
- 02 – stredné odborné školstvo
- 03 – stredné všeobecnovzdelávacie školstvo
- 04 – podnikové odborné vzdelávanie
- 05 – vysoké školy
- 06 – vedy a výskumu
- 07 – prenos výsledkov vedy a výskumu do podnikovej praxe
- 08 – podpora inovácií vo firmách

V. NÁZORY ZÁSTUPCOV MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV NA VYBRANÉ OBLASTI SÚVISIACE S OBCHODOVANÍM NA TRHU EÚ

Schopnosť uplatniť sa na otvorenom trhu EÚ predpokladá osobitné znalosti u slovenských producentov. Prieskum preto zisťoval, či zástupcovia podnikov poznajú jednotlivé oblasti, ktoré súvisia s obchodovaním na spoločnom trhu. **Takmer polovica oslovených** uviedla, že má potrebné informácie o **systéme CE (Certifikát zhody-„Conformité Européenne“)**. **Dve pätiny** zástupcov firiem deklarovalo znalosť **problematiky DPH pri obchodovaní s krajinami EÚ**. **Tretina opýtaných** mala potrebné informácie o **štatistických hláseniach o vývoze a dovoze z krajín EÚ**. Najslabšiu informovanosť bola zaznamenaná pri **systéme šandardizácie a harmonizácie technických noriem**, keď dostatočné vedomosti o systéme deklarovala približne **štvrtina oslovených**. Tieto údaje v prehľadnejšej podobe prináša nasledujúci graf.

Graf č. 13

Potrebné informácie o **systéme CE (Certifikát zhody-„Conformité Européenne“)** deklarovali v zvýšenej miere, oproti priemeru za celé Slovensko, vo firmách s obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk (65%), exportom od 30 do 50 % (52%), od 50 do 70 % (53%), v podnikoch s počtom pracovníkov od 50 do 249 (67%) a sídlom v Trnavskom kraji (62%).

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Štatistické hlásenia o vývoze a dovoze z krajín EÚ dostatočne poznali predovšetkým vo firmách s obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk (47%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (65%), viac ako 100 mil. Sk (53%), v podnikoch s exportom od 10 do 30 % (67%), od 30 do 50 % (65%), od 50 do 70 % (73%), viac ako 70 % (71%), v stredných podnikoch s počtom zamestnancov od 50 do 249 (61%), venujúcich sa priemyselnej výrobe (52%), hotelierstvu a reštauračným službám (44%), ako aj vo firmách so sídlom v Trenčianskom (40%) a Žilinskom kraji (39%).

Dostatočné informácie o problematike DPH pri obchodovaní s krajinami EÚ deklarovali predovšetkým zástupcovia podnikov s obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk (50%), exportom do 10 % (48%), viac ako 70 % (65%), zamestnávajúcich od 50 do 249 pracovníkov (50%), podnikajúcich v oblasti dopravy, pôšt a telekomunikácií (49%), peňažníctva (100%) a z hľadiska územného členenia vo firmách sídlacích v Prešovskom kraji (48%).

O systéme šandardizácie a harmonizácie technických noriem boli, oproti celoslovenskému priemeru, lepšie informovaní v podnikoch s obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk (42%), vyšším objemom exportu – od 30 do 50 % (35%), od 50 do 70 % (33%) a viac ako 70 % (32%), v stredných firmách s 50 až 249 zamestnancami (31%), podnikajúcich v priemyselnej výrobe (37%), stavebníctve (34%) a ktorých sídlo bolo uvádzane v Trnavskom (33%), Trenčianskom (32%) a Banskobystrickom kraji (31%).

Uved'te, prosím, v ktorých z uvedených oblastí súvisiacich s obchodovaním na jednotnom trhu EÚ máte potrebné informácie a znalosti? 1/ (údaje v %)				
Počet zamestnancov v podniku	Odpovede:			
	01	02	03	04
0 – 9	43	24	30	41
10 – 49	51	29	37	40
50 – 249	67	31	61	50
Druh činnosti				
priemyselná výroba	50	37	52	44
poľnohosp. a potravinárska výroba */	50	27	32	27
obchod	48	21	38	42
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	47	14	44	36
stavebníctvo	50	34	24	31
doprava/pošta/telekomunikácie	30	16	35	49
peňažníctvo */	25	0	25	100
obchodné služby	46	23	27	44
iné	48	30	18	40
Kraj sídla podniku				
Bratislavský	45	18	34	43
Trnavský	62	33	27	32
Trenčiansky	48	32	40	44
Nitriansky	41	26	31	42
Žilinský	47	16	39	39
Banskobystrický	44	31	31	34
Prešovský	52	25	19	48
Košický	47	29	33	44
Celoslovenský priemer	47	25	33	41

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Legenda:

01 – systém CE (Certifikát zhody-„Conformité Européenne“) značenia a potrebných certifikátov

02 – systém štandardizácie a harmonizácie technických noriem

03 – štatistické hlásenia o vývoze a dovoze z krajín EÚ

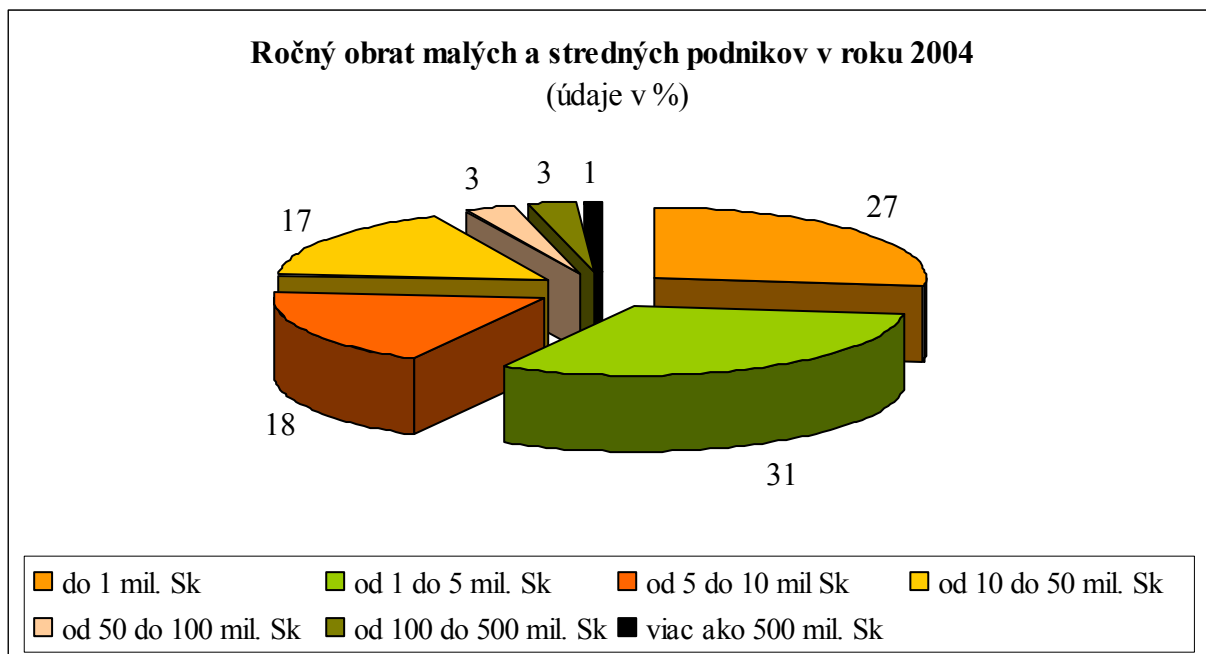
04 – problematika DPH pri obchodovaní s krajinami EÚ

VI. VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE V SKÚMANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

VI.1. VÝŠKA OBRATU SKÚMANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

Podobne, ako v predchádzajúcich realizovaných prieskumoch **stredné a malé podniky s obratom do 5 mil. Sk tvorili spolu viac ako polovicu všetkých sledovaných firiem. Podniky s obratom od 5 mil. Sk predstavovali ďalšie dve pätiny firiem,** ktorých zástupcovia boli v prieskume oslovení. Rozloženie jednotlivých odpovedí zodpovedných predstaviteľov firiem na výšku obratu v roku 2004 je uvedené v nasledujúcom grafe.

Graf č.14

Najväčšia skupina podnikov mala obrat v roku 2004 **medzi 1 mil. až 5 mil. Sk.** Vo výraznejšej miere sú tu zastúpené firmy venujúce sa hotelierstvu a reštauračným službám (38%) a zaoberajúce sa peňažníctvom (50%).

V druhej najväčšej skupine podnikov **s obratom do 1 mil. Sk** boli nadpriemerne zastúpené, neexportujúce podniky (33%), s počtom do 9 zamestnancov (34%), podniky

venujúce sa hotelierstvu a reštauračným službám (42%), peňažníctvu (33%), inej podnikateľskej činnosti (49%) a firmy sídlia v Prešovskom kraji (34%).

Deklarovaný **obrat od 5 mil. do 10 mil. Sk** výskum vo väčšej miere zaznamenal u firiem s objemom exportu od 10 % (29%), od 30 do 50 % (30%), s počtom zamestnancov od 10 do 49 (28%), ktorých hlavné podnikateľské aktivity sa koncentrujú v oblasti dopravy, pošte a telekomunikácií (24%).

Detailnejší pohľad na štruktúru sledovaných malých a stredných z hľadiska ich obratu v roku 2004 približuje tabuľka.

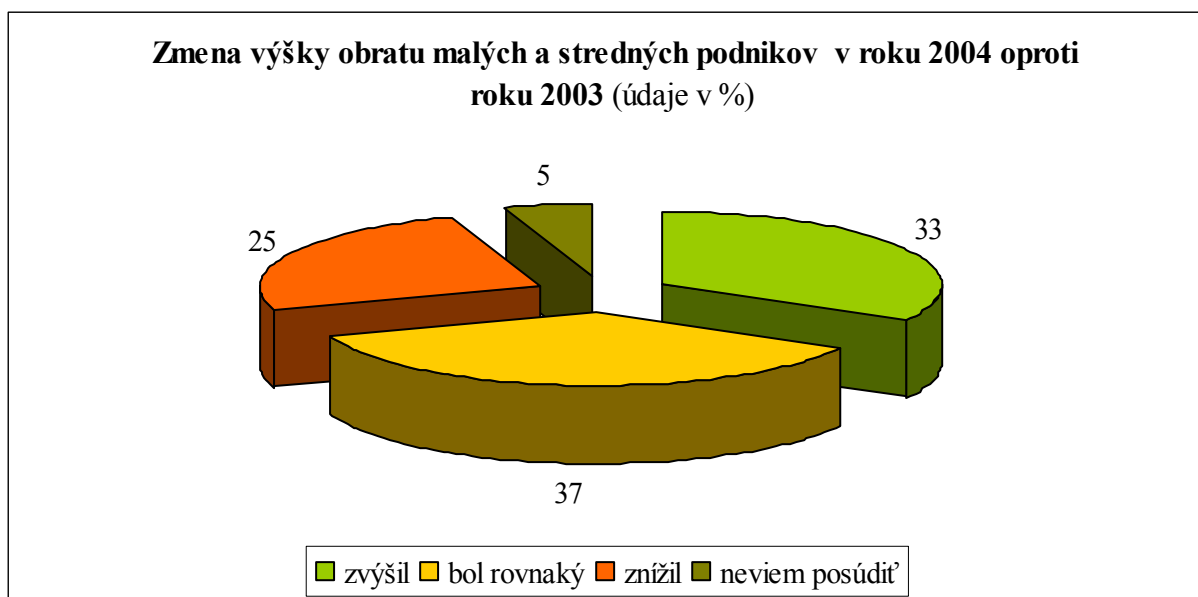
Ročný obrat malých a stredných podnikov v roku 2004 v optike vybraných sociodemografických parametrov (údaje v %)							
	do 1 mil. Sk	1 – 5 mil. Sk	5 – 10 mil. Sk.	10 – 50 mil. Sk	50 – 100 mil. Sk	100 – 500 mil. Sk	viac ako 500 mil. Sk
Počet zamestnancov v podniku							
0 – 9	34	35	16	12	1	1	1
10 – 49	8	23	27	33	5	3	1
50 – 249	5	3	10	23	23	33	3
Druh činnosti							
priemyselná výroba	14	27	21	26	6	6	0
poľnohosp.a potravinárska výroba*/	24	28	8	36	0	4	0
obchod	26	31	21	17	3	2	0
hotely/reštaurácie/ pohostinstvo	41	38	13	8	0	0	0
stavebníctvo	17	25	20	29	7	2	0
doprava/ pošta/ telekomunikácie	22	29	24	20	0	3	2
peňažníctvo */	33	50	0	0	0	17	0
obchodné služby	28	35	21	11	1	3	1
iné	49	31	5	13	0	1	1
Kraj sídla podniku							
Bratislavský	18	33	23	18	2	5	1
Trnavský	31	24	22	18	3	2	0
Trenčiansky	32	28	15	18	5	2	0
Nitriansky	30	27	17	21	4	1	0
Žilinský	31	33	16	16	2	1	1
Banskobystrický	31	34	13	17	2	3	0
Prešovský	34	34	11	18	2	1	0
Košický	29	34	22	13	1	1	0
Celoslovenský priemer	27	31	18	17	3	3	1

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné

VI.2. POROVNANIE OBRATU SKÚMANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV V ROKU 2004 OPROTI ROKU 2003

Dôležitým indikátorom úspešnosti malých a stredných podnikov je dynamika zmien v obrate firiem. Aktuálny výskum zisťoval zmeny v obrate malých a stredných podnikov v roku 2004 a oproti roku 2003. Najväčšia skupina oslovených, **takmer dve pätiny**, uviedla **rovnaký obrat v roku 2004, ako v roku 2003**. **Tretina zástupcov** firiem uviedla, že obrat ich firmy sa medziročne **zvýšil** a **štvrtina oslovených** deklarovala **zníženie obratu** v roku 2004 oproti roku 2003. Všetky odpovede v prehľadnejšej podobe prináša nasledujúci graf.

Graf č.15

Vyšší obrat v roku 2004 oproti predchádzajúcemu roku deklarovali vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, v podnikoch s obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk (43%), 50 mil. do 100 mil. Sk (75%), viac ako 100 mil. Sk (83%), exportujúcich od 10 do 30 % (54%), od 30 do 50 % (59%), od 50 do 70 % (53%) a viac ako 70% (61%), s počtom pracovníkov od 10 do 49 (44%) a od 50 do 249 (65%), podnikajúcich v priemyselnej výrobe (50%), stavebníctve (41%), ako aj podniky sídlia v Prešovskom kraji (37%).

Rovnaký obrat bol zaznamenaný predovšetkým v podnikoch s obratom od 1 mil. do 5 mil. Sk (44%), venujúcich sa peňažníctvu (67%), obchodným službám (43%) a inej podnikateľskej činnosti (42%), ktorých sídlo je v Trnavskom (42%), Žilinskom (47%) a Košickom kraji (42%).

Pokles obratu uvádzali vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, zástupcovia najmenších firiem s obratom do 1 mil. Sk (38%), podnikajúcich v poľnohospodárstve a potravinárskej výrobe (31%), obchode (34%), hotelierstve a reštauračných službách (43%), inej podnikateľskej činnosti (33%), so sídlom v Trnavskom (30%), Nitrianskom a Banskobystrickom kraji (zhodne 31%).

Obrat vašej firmy sa v roku 2004 oproti roku 2003: (údaje v %)				
Počet zamestnancov v podniku	Odpovede:			
	zvýšil	bol rovnaký	znížil	neviem posúdiť
0 – 9	27	41	27	5
10 – 49	44	28	22	6
50 – 249	65	19	16	0
Druh činnosti				
priemyselná výroba	50	31	19	0
poľnohosp. a potravinárska výroba */	35	31	31	3
obchod	28	32	34	6
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	16	39	43	2
stavebníctvo	41	35	19	5
doprava/pošta/telekomunikácie	33	41	14	12
peňažníctvo */	17	66	0	17
obchodné služby	34	43	17	6
iné	20	42	33	5
Kraj sídla podniku				
Bratislavský	35	37	19	9
Trnavský	26	42	30	2
Trenčiansky	35	36	27	2
Nitriansky	33	33	31	3
Žilinský	26	47	22	5
Banskobystrický	34	33	31	2
Prešovský	37	27	28	8
Košický	30	42	25	3
Celoslovenský priemer	33	37	25	5

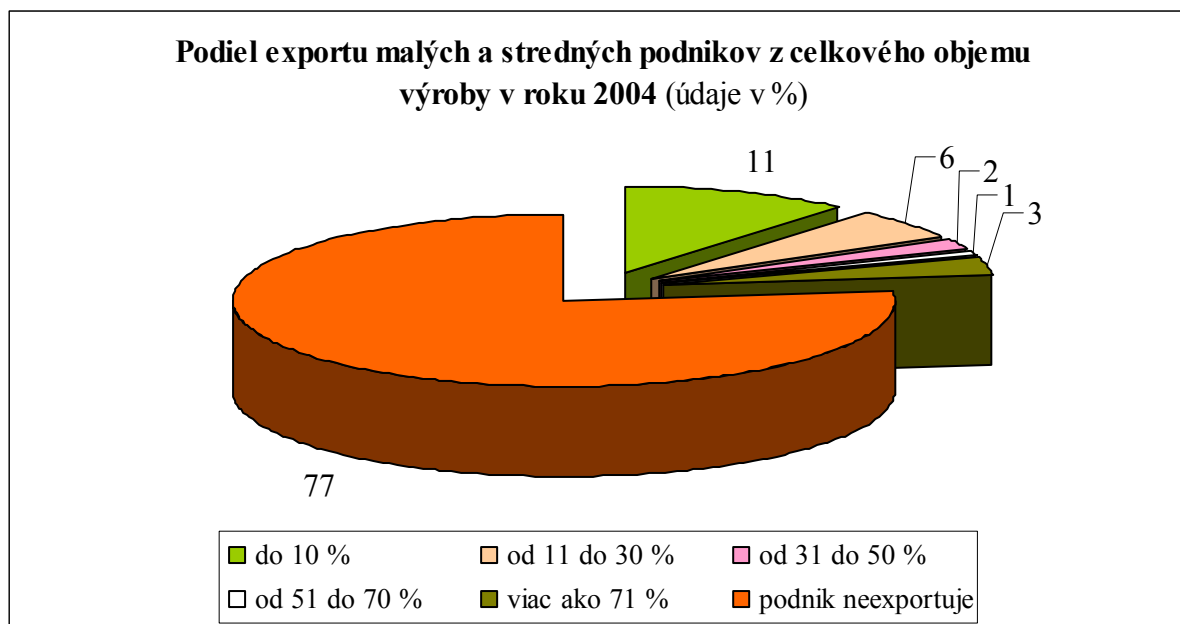
VI.3. PODIEL EXPORTU NA OBRATE MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

Aktuálny výskum zisťoval u zástupcov malých a stredných podnikov, aký vysoký podiel z celkového obratu firmy tvorí export. **Viac ako tri štvrtiny respondentov uviedlo, že ich firma sa nevenuje exportu. Každá deviata firma uviedla, že exportuje do 10 % a približne každý osemnásť zástupca malých a stredných firiem deklaroval objem exportu v rozmedzí 11 až 30 % z objemu výroby.** Jednotlivé odpovede respondentov sú obsiahnuté v grafe na ďalšej strane.

Vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, **neexportujú svoje produkty** podniky s obratom do 1 mil. Sk (92%) a od 1 mil. do 5 mil. Sk (83%), zaoberajúce sa prevádzkou hotelov, reštaurácií alebo pohostinstiev (91%), podnikajúce v oblasti dopravy, pôšt a telekomunikácií (90%) a podniky prevádzajúce inú podnikateľskú činnosť (92%). Z hľadiska regionálneho členenia boli vo väčšej miere zastúpené podniky sídlia v Banskobystrickom (83%) a Prešovskom kraji (84%).

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Graf č.16

Z hľadiska podielu exportu na celkovom obrate boli malé a stredné podniky rozčlenené nasledovne:

Podiel exportu **nižší, ako je 10 %** z celkového objemu produkcie firmy deklarovali predovšetkým malé a stredné podniky s obratom od 5 mil. do 10 mil. Sk (18%), s počtom zamestnancov od 50 do 249 (16%) a spoločnosti zaoberajúce sa priemyselnou výrobou (24%) a peňažníctvom (33%). Z hľadiska územnosprávneho členenia Slovenska ide o podniky, ktoré ako sídlo uvádzajú Trnavský kraj (19%).

V rozmedzí **od 11 do 30 %** z objemu výroby exportujú vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, firmy s obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk (18%), zamestnávajúce od 10 do 49 (11%) a od 50 do 249 zamestnancov (12%), ako aj podniky venujúce sa priemyselnej výrobe (15%).

Od 31 do 50 % z objemu výroby tvorí export prevažne u firiem s najvyšším obratom nad 100 mil. Sk (11%), stredných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 (9%), ako aj firiem zameraných na priemyselnú výrobu (10%).

Podiel exportu pohybujúci sa v rozmedzí **od 51 do 70 %** z celkového obratu firmy, uviedli najmä podniky, ktorých obrat sa pohybuje v rozmedzí od 50 mil. do 100 mil. Sk (14%) a stredné firmy s počtom zamestnancov od 50 do 249 (7%).

Viac ako 71 % z celkového objemu výroby, tvorí export predovšetkým u podnikov s najvyšším obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk (14%), viac ako 100 mil. Sk (25%) a firiem, ktoré ako hlavnú podnikateľskú činnosť uvádzajú priemyselnú výrobu (12%).

Aký vysoký podiel tvorí export z celkového objemu výroby v roku 2004 v malých a stredných podnikoch? (údaje v %)						
	Odpovede:					
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06
0 – 9	10	4	1	1	3	81
10 – 49	13	11	4	2	3	67
50 – 249	16	12	9	7	7	49
Druh činnosti						
priemyselná výroba	24	15	10	4	12	35
poľnohosp. a potravinárska výroba */	14	4	0	0	3	79
obchod	14	5	3	1	1	76
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	2	5	2	0	0	91
stavebníctvo	10	6	1	1	2	80
doprava/pošta/telekomunikácie	2	5	0	2	0	91
peňažníctvo */	33	0	0	0	0	67
obchodné služby	9	4	1	2	3	81
iné	3	3	0	0	3	91
Kraj sídla podniku						
Bratislavský	11	8	4	2	3	72
Trnavský	19	4	0	2	0	75
Trenčiansky	13	7	4	1	2	73
Nitriansky	12	6	1	1	0	80
Žilinský	11	6	3	0	3	77
Banskobystrický	7	3	0	2	5	83
Prešovský	7	4	0	0	4	85
Košický	8	3	3	1	3	82
Celoslovenský priemer	11	6	2	1	3	77

Legenda:

- 01 – menej ako 10 % z celkového obratu firmy
- 02 – od 11 do 30 % z celkového obratu firmy
- 03 – od 31 do 50 % z celkového obratu firmy
- 04 – od 51 do 70 % z celkového obratu firmy
- 05 – viac ako 71 % z celkového obratu firmy
- 06 – firma neexportuje

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

VII. METODIKA VÝSKUMU

Terénnu fázu výskumu uskutočnili v dňoch od 14. mája do 23. mája 2005 školení externí spolupracovníci ÚVVM - anketári technikou štandardizovaného rozhovoru.

Z databázového súboru 103 274 malých a stredných podnikov, ktoré poskytla Sekcia metodiky a informatiky ŠÚ SR bolo vybraných 54 698 v bežnom mesiaci aktívnych podnikov, ktoré tvorili základný súbor malých a stredných podnikateľov zapísaných do Obchodného registra.

Výberový súbor bol utvorený stratifikovaným náhodným výberom z databázového súboru malých a stredných podnikateľov. Ako charakteristiky základného súboru boli vybrané dva znaky:

a) rozdelenie podnikov podľa počtu zamestnancov na:

- 01 = malé, s počtom zamestnancov od 0 do 9 (**J**) a od 10 do 49 zamestnancov (**M**)
- 02 = stredné, s počtom zamestnancov od 50 do 249 (**S**)

b) rozdelenie podnikov podľa hlavného druhu činnosti zapísaného do Obchodného registra, pričom kategorizácia hlavných činností bola stanovená: 01 = priemyselná výroba, 02 = poľnohospodárstvo/potravinárska výroba, 03 = obchod, 04 = hotely/ reštaurácie/pohostinstvo, 05 = stavebníctvo, 06 = doprava/pošta/telekomunikácie, 07 = peňažníctvo/poist'ovníctvo/, 08 = obchodné služby a 09 = iný druh činnosti. Na generovanie výberového súboru sa použila metóda optimálneho proporcionálneho stratifikovaného náhodného výberu.

Anketári obdržali zoznam podnikov, v ktorých mali realizovať rozhovory. Zoznam podnikov obsahoval dvoj - až trojnásobný počet adries podnikov, aby okrem určených podnikov mali k dispozícii aj náhradné adresy. V prípade, že sa anketárom nepodarilo skontaktovať s predstaviteľmi firiem, ktoré boli uvedené na nami poskytnutých zoznamoch, mohli anketári vybrať ľubovoľnú firmu z určenej obce, ktorá vyhovovala predpísanej veľkosti firmy podľa počtu zamestnancov. V takomto prípade pod zoznam nami uvedených firiem na smerniciach dopísali veľkosť, názov, adresu, meno konateľa a telefónne číslo firmy, ktorú navštívili. Okrem toho mali anketári k dispozícii, ako pomôcku pri rozhovoroch s respondentmi, list riaditeľa odboru podnikateľského prostredia Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, v ktorom bol výskumný projekt objasnený.

Návratnosť dotazníkov: Po zhodnotení úrovne terénnych prác a kontrole jednotlivých dotazníkov bolo na spracovanie odovzdaných 1121 dotazníkov, čo predstavuje 80,1 %-nú návratnosť z plánovaného rozsahu výberovej vzorky n=1400.

Základné faktory, ktoré ovplyvnili návratnosť dotazníkov:

- zdĺhavé vyhľadávanie konkrétnych podnikov zvyšovalo náročnosť práce anketárov,
- niektoré podniky prestali existovať, alebo zmenili pôsobisko
- nepresnosti a neaktuálnosť v záznamoch databázového súboru malých a stredných podnikateľov.

Vzhľadom na určitý stupeň nepresnosti a neaktuálnosti údajov v databázovom súbore malých a stredných podnikateľov nie je možné presne stanoviť parametre základného súboru pre znaky kraj, rozdelenie podnikov podľa počtu zamestnancov a rozdelenie podnikov podľa hlavného druhu činnosti zapísaného do Obchodného registra. Z uvedených dôvodov sa nedá vykonať korektná analýza reprezentatívnosti výberového súboru.

VIII. ZHRNUTIE

- ❑ Vstup Slovenska do EÚ neovplyvnil činnosť viac ako dvoch pätín oslovených firiem. Ďalšia, takmer dvojpäťtinová skupina respondentov uviedla, že integrácia poskytla ich firme viac príležitostí pre spoluprácu s firmami EÚ a pätina vidí väčšiu príležitosť presadiť sa na trhu EÚ.
- ❑ Viac ako tretina predstaviteľov firiem uviedla, že integrácia vedie k rozšíreniu a zlepšeniu nákupných podmienok. Vyše pätina opýtaných deklarovala ako výhodu rovnaké legislatívne prostredie pre všetkých partnerov a takmer rovnaká skupina oslovených nové kooperačné vzťahy s partnerskými firmami Európskej únie. Pre necelú tretinu oslovených neprináša integrácia žiadnu výhodu.
- ❑ Ako najväčšie riziko vstupu do EÚ pre firmu uviedla takmer polovica podnikateľov nárast konkurencie na domácom trhu a vyše štvrtina oslovených sa obáva odlevu kvalifikovaných pracovných síl. Treťou najfrekvencovanejšou odpoveďou, ku ktorej sa priklonila takmer štvrtina opýtaných, bola absencia nevýhod a ťažkostí plynúcich zo začlenenia sa Slovenska do pôvodnej európskej pätnástky.
- ❑ Za hlavnú komparatívnu výhodu oproti tzv. „starej“ Európe považujú naši podnikatelia náklady na pracovnú silu, keď túto odpoveď uviedla takmer polovica zástupcov firiem. Necelá tretina oslovených sa priklonila k tvrdeniu, že ich prednosťou je spoľahlivosť ako obchodného partnera a viac ako pätina podnikateľov uviedla dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily.
- ❑ Horšiu situáciu našich podnikov oproti firmám z pôvodných krajín EÚ vidí tretina respondentov v platobnej schopnosti, solventnosti a dostupnosti kapitálu. Viac ako pätina podnikateľov uviedla, že pozícia ich firmy je lepšia ako v podobných firmách z pôvodnej EÚ v dostupnosti kvalifikovanej pracovnej sily.
- ❑ Medzi pozitívami z hľadiska finančného zaťaženia firiem výrazne dominujú zmeny dane zo zisku (Daň z príjmu právnických osôb), pričom to uviedla takmer polovica predstaviteľov oslovených podnikov. Necelá tretina oslovených vyjadrila zlepšenie v oblasti založenia firmy a viac ako štvrtina v oblasti dane z osobného príjmu.
- ❑ Odvody do zdravotnej poisťovne a do sociálnej poisťovne uviedla vyše polovica zástupcov firiem ako oblasti zhoršenia z hľadiska finančného zaťaženia firiem. Viac ako štvrtina odpovedajúcich uviedla zhoršenie v oblasti dane z pridanej hodnoty a spotrebných daní.
- ❑ Zlepšenie z hľadiska administratívneho zaťaženia podnikov nastalo pri založení firmy, keď to uviedli dve pätiny zástupcov podnikov. Zlepšenie administratívy pri oblasti daní zo zisku uviedla viac ako pätina oslovených. Necelá pätina opýtaných si myslí, že došlo k zlepšeniu v oblasti administratívneho zaťaženia pri zrušení firmy a pri dani z osobného príjmu.
- ❑ Zhoršenie z hľadiska administratívneho zaťaženia podnikov deklarovala takmer polovica zástupcov firiem pri štatistických výkazoch a agendy týkajúcej sa sociálnej poisťovne. Viac ako dve pätiny oslovených označili zhoršenie v oblasti administratívneho zaťaženia pri zdravotnej poisťovni.

- ❑ Viac ako dve tretiny oslovených vidia zlepšenie podnikateľského prostredia ako celku v prístupe k úverom v bankách. Vyše štvrtina opýtaných vidí zlepšenie pri založení firmy a kontakte s obchodným registrom a necelá štvrtina vidí zlepšenie podnikateľskej prostredia v štátnej pomoci a pomoci z európskych fondov.
- ❑ Viac ako dve pätiny oslovených zaznamenali zhoršenie podnikateľského prostredia ako celku v oblasti korupcie a takmer tretina zástupcov firiem uviedla zhoršenie v oblasti štátnej správy a činnosti súdov.
- ❑ Necelá tretina odpovedajúcich zástupcov firiem za najlepšie štátom podporovaný sektor v oblasti školstva, vedy a výskumu označila vysoké školy, takmer štvrtina stredné odborné školstvo a viac ako pätina stredné všeobecnevzdelávacie školstvo.
- ❑ Takmer polovica oslovených uviedla, že má potrebné informácie o systéme CE (Certifikát zhody-„Conformité Européenne“). Dve pätiny zástupcov firiem deklarovalo znalosť problematiky DPH pri obchodovaní s krajinami EÚ. Tretina opýtaných mala potrebné informácie o štatistických hláseniach o vývoze a dovoze z krajín EÚ.
- ❑ Stredné a malé podniky s obratom do 5 mil. Sk tvorili spolu viac ako polovicu všetkých sledovaných firiem. Podniky s obratom od 5 mil. Sk do 50 mil. Sk predstavovali ďalšie dve pätiny firiem, ktorých zástupcovia boli v prieskume oslovení.
- ❑ Najväčšia skupina oslovených, takmer dve pätiny, uviedla pri medziročnom porovnaní rovnaký obrat v roku 2004 ako v roku 2003. Tretina zástupcov firiem uviedla, že obrat ich firmy sa medziročne zvýšil a štvrtina oslovených deklarovala zníženie obratu v roku 2004 oproti roku 2003.
- ❑ Viac ako tri štvrtiny respondentov uviedlo, že ich firma sa nevenuje exportu. Každá deviata firma uviedla, že exportuje do 10 % a približne každý osemnásty zástupca malých a stredných firiem deklaroval objem exportu v rozmedzí 11 až 30 % z objemu výroby.

IX. ZOZNAM GRAFOV

Graf č.1: Čo priniesol vstup Slovenska do EÚ pre malé a stredné podniky?.....	7
Graf č.2: Výhody vstupu Slovenska do EÚ pre malé a stredné podniky.....	9
Graf č.3: Nevýhody vstupu Slovenska do EÚ pre malé a stredné podniky.....	11
Graf č.4: V čom je pozícia slovenských malých a stredných firiem lepšia oproti podobným firmám z pôvodnej EÚ?.....	13
Graf č.5: V čom je pozícia slovenských malých a stredných firiem horšia oproti podobným firmám z pôvodnej EÚ?.....	15
Graf č.6: Kde došlo k zlepšeniu z hľadiska finančného zaťaženia malých a stredných podnikov?.....	17
Graf č.7: Kde došlo k zhoršeniu z hľadiska finančného zaťaženia malých a stredných podnikov?.....	19
Graf č.8: Kde došlo k zlepšeniu z hľadiska administratívneho zaťaženia malých a stredných podnikov?.....	21
Graf č.9: Kde došlo k zhoršeniu z hľadiska administratívneho zaťaženia malých a stredných podnikov?.....	23
Graf č. 10: Kde došlo k zlepšeniu podnikateľského prostredia ako celku podľa zástupcov malých a stredných podnikov?.....	25
Graf č.11 Kde došlo k zhoršeniu podnikateľského prostredia ako celku podľa zástupcov malých a stredných podnikov?.....	27
Graf č.12: V ktorých oblastiach je, podľa zástupcov firiem, dostatočná podpora školstva, vedy a výskumu zo strany štátu?.....	29
Graf č.13: Oblasti súvisiace s obchodovaním na jednotnom trhu EÚ, o ktorých majú zástupcovia malých a stredných podnikov potrebné informácie.....	31
Graf č.14: Ročný obrat sledovaných malých a stredných podnikov v roku 2004.....	33
Graf č.15: zmena výšky obratu malých a stredných podnikov v roku 2004 oproti roku 2003.....	35
Graf č.16: Podiel exportu malých a stredných podnikov z celkového objemu výroby v roku 2004.....	37

KONTAKTNÁ ADRESA:

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA
EURO INFO CENTRE SK - 672 Bratislava,
Záhradnícka 153, 821 08 BRATISLAVA 2, SLOVAK REPUBLIC

Tel.: 02 / 55 57 16 10

Fax: 02 / 55 57 16 01

Internet URL: <http://www.nadsme.sk>

e-mail: agency@nadsme.sk, eicsk672@nadsme.sk